

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX SEPTEMBER – RUGSĖJO 29, 1994 Nr. 38

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

MODERNAUS TAUTIŠKUMO PROBLEMOS

prof., dr. **Mečislovas Treinys**, LR Seimo narys
(Pranešimas Pasaulio lietuvių tautininkų kongrese "Pasaulio lietuvių talka Lietuvai")

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

3. MITAS APIE LIETUVIUS KAIP APIE IŠIMTINAI ŽEMDIRBIŠKOS PRIGIMTIES TAUTĄ.

Ši mitą sukūrė istorinės aplinkybės, nors ne be mūsų pačių (tiksliau – mūsų protėvių) pagalbos. Jau Lietuvos Statutuose buvo įrašyta, kad Lietuvos bajorui pritinka tik du užsiėmimai: kariauti ir dirbti žemę (būti žemvaldžiu). Jeigu bajoras imtųsi kitokios veiklos (sakysime, būtų tapęs pirkliu), prarastų net bajorystę. Ar tai nebuvo kitataučių "lobistų" pakišta mintis įstatymų leidėjams, kad lietuvių palikus tik ant arklio ir prie arklo, aniems be jokios konkurencijos atitektų prekyba, amatai, finansai, o vėliau, iš tradicijos ir iš mūsų tautiečių išmelžtais pinigais – ir pramonė, netgi laisvosios profesijos. Dar to negana. Bajorijai nutautus ir pasivadinus lenkais ar vokiečiais, lietuviai liko vien kumečių tauta, kuriai iš tiesų liko tik vienas kelias – dirbti į svetimas rankas atitekusių

žemę, klausytis svetimo žandaro komandos, netgi širdgėlą malšinti svetimos valstybės monopolio degtine žydilio smuklėje... Per visą tai, mes per vėlai tautiškai atbudome, lėtai ir sunkiai ugdėme inteligentią, užtat į valias prikalbėjome apie buvusią tautos ir valstybės didybę, gausiai priliejome savigailos ašarų.

Tiesa yra tai, kad lietuviai istorijos bėgyje įrodė, kad jie moka mylėti žemę, kaip vienintelę tautos maitintoją, tačiau tiesa ir tai, kad progai pasitaikius, lietuviai, kad ir su širdperša, žemę iškeičia į asmens laisvę. Čia verta prisiminti, kad mūsų emigrantai vakaruose, netgi pirmoji – valstietiškoji banga, daug mieliau rinkdavosi ne jiems pažįstamą darbą žemės ūkyje, bet kitus, jiems ligi tol negirdėtus ir neregėtus darbus. Ir garbė jiems – viską išmokdavo, visur susitvarkydavo. Pagaliau prisiminkime ir daugelio ūkininkų (netgi pasiturinčių) pas-

tangas išleisti savo vaikus "į žmones" (t.y. – iš kaimo). Pagaliau, kaip buvo bėgama iš kaimo sovietmečiu! Žemės kultas lietuvių sąmonėje gerokai sustiprėjo priklausomybių laikotarpiu, žemę iš jo atėmus ar jį patį nuvarius nuo žemės, ištrėmus. Šiuo laikmečiu lietuvių sąmonėje kova už laisvę susitapatino su kova už **Tėvų žemę**, kuomet ji tapo materialiu laisvės simboliu, laisvės sinonimu. Todėl ir dabar, atgavus laisvę, tačiau esant tautoje jausminio prado perviršiui, žemės – simbolio įvaizdis, sprendžiant praktines (pvz., žemės reformos problemas), kelia valstybei ir visuomenei daug sunkiai išsprendžiamų rūpesčių.

Kokie bruožai priskirtini moderniajam tautiškumui?

Atsakydami į šį klausimą, pirmiausia pasitelkime į pagalbą prieškarį "jaunuosius tautininkus". Vienas ryškiausių jų atstovų dr. D. Cesevičius 1939 metais rašė, kad "...kiekvieną gyvą ir gyvenimą besiveržiantį tautą tol savęs ieško ir tiek kaitalioja savo kelius, kol ji gyvena ir kol ji kovoja dėl savo geresnės egzistencijos ("Vairas", 1939, Nr. 23, p. 402). Kitas prieškario "jaunasis tautininkas" V. Alantas, būdamas emigracijoje, jau gyvenimo saulėlydyje retoriškai paklausė: "– Gal jau pakaks grimuoti istoriją romantine pudra?" (V. Alantas. "Tauta istorijos vingiais", p. 20).

Šių abiejų citatų "bendras vardiklis" – tautos veržimosi į ateitį, dinamizmo skatinimas.

(Nukelta į 3 psl.)

ALGIRDAS BRAZAUSKAS LANKĖSI SU OFICIALIU VIZITU VFR

Rugsėjo 19–22 dienomis Vokietijoje šios šalies Prezidento kvietimu su oficialiu vizitu lankėsi Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas.

Bonoje Lietuvos valstybės vadovą priėmė VFR federalinis prezidentas Roman Herzog. Po pokalbio su Vokietijos Prezidentu Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas dalyvavo jo garbei surengtuose pietuose.

Pietų metu pasakioje kalboje A. Brazauskas teigiamai vertino "Vokietijos prisimintą "advokato" vaidmenį, Baltijos valstybėms integruojantis į Europos struktūras". Jis taip pat kalbėjo apie Lietuvos siekimą tapti asocijuota Europos Sąjungos nare bei dalyvavimą NATO "Partnerystės taikos labui" programoje.

Kalbos pabaigoje Prezidentas A. Brazauskas pasakė esąs įsitikinęs, kad "šis vizitas duos naują impulsą Lietuvos ir Vokietijos santykiams".

Vokietijos Prezidentas R. Hercogas gerai įvertino sutartį su Lenkija, pasidžiaugė, kad reguliuojasi santykiai su Rusija. Jis Prezidentui Algirdui Brazauskui pasakė esąs tikras, kad Vokietija pa-

gal savo išgales remis Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes, padės joms tvirtinti savo nepriklausomybę bei pereiti į demokratiją ir rinkos ekonomiką. Jis taip pat pažymėjo, jog vokiečiai nepamiršo, kokias sunkias pasekmes Baltijos tautoms turėjo Hitlerio – Stalino paktas, kad Lietuva ir jos Baltijos kaimynės esančios Europos sudedamosios dalys.

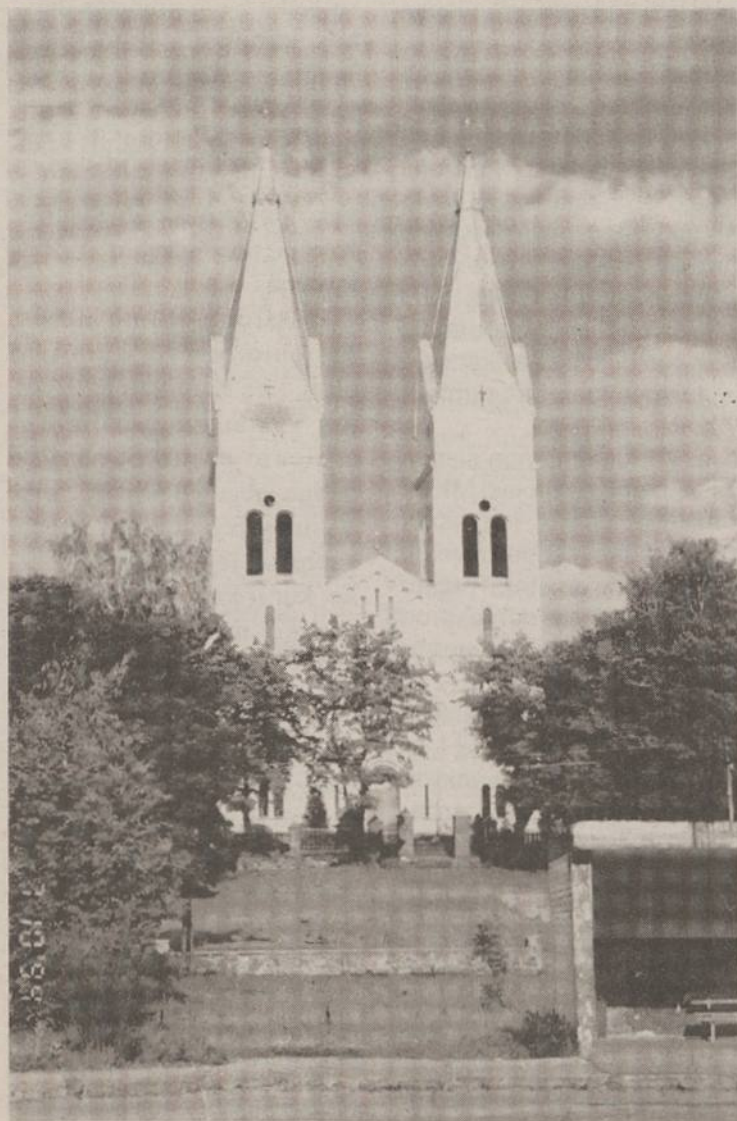
Pirmadienio vakarą Bonoje Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas susitiko su Vokietijos užsienio reikalų ministru Klaus Kinkel.

K. Kinkel pasakė, kad Vokietija remia Baltijos regione šalių bendradarbiavimą, yra ekonominės paramos joms Europos Sąjungoje iniciatorė. Vokietija taip pat suinteresuota gerais Baltijos šalių ir Rusijos santykiais. Kalbėdamas apie Lietuvos ir Rusijos santykius komplikojančią karinio tranzito problemą, K. Kinkel pasakė, kad susitarimas ir kompromisas leistinas, o tranzito taisyklės gali būti įdomios ir kitoms valstybėms. Vokietija pasirengusi konsultuoti Lietuvą kuriant įstatymus, pritaria beviziam režimui. ELTA

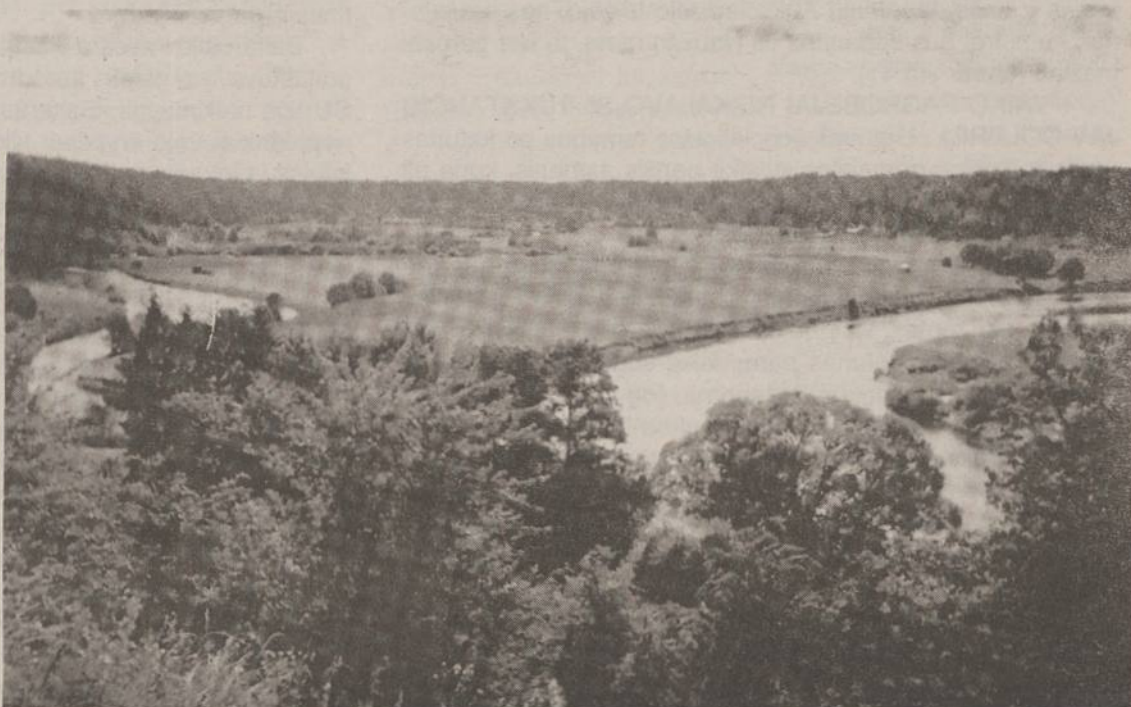
EUROPOS KOMISIJOS VICEPREZIDENTAS LEON BRITTAN VIEŠĖJO LIETUVOJE

1994 m. rugsėjo 16 d. viešintis Lietuvoje Europos Komisijos viceprezidentas p. Leon Brittan ir jį lydintys asmenys susitiko su Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininku K. Bobeliu ir nariais J. Karosu, V. Landsber-

giu, V. Plečkaičiu. Prof. V. Landsbergis paklausė svečio, ar Europos Sąjunga pati yra aktyviai suinteresuota Lietuvos išjungimu, ar mūsų šalis yra Europos Sąjungos interesų sferoje, net jei tai neatitiktų Rusijos interesų? Štai (Nukelta į 10 psl.)

Gražu Aukštaitijoje, ypač ežerais pasipuošusiose Molėtų apylinkėse. Nuotraukoje baltabokštė bažnyčia Alantoje, Molėtų raj. J.Biliūno nuotr.

Dzūkai tvirtina, kad visur Lietuvoje gražu, bet Dzūkijoje dar gražiau. Nuotraukoje vaizdas nuo Merkinės piliakalnio. L.Kulbienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **PO MĖNESIO BUS RATIFIKUOTA LIETUVOS IR LENKIJOS SUTARTIS.** Lietuvos ir Lenkijos tarpvalstybinė sutartis tiek Vilniuje, tiek Varšuvoje bus ratifikuota ne vėliau kaip spalio viduryje. Apie tai pirmadienį spaudos konferencijoje pranešė Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas. Jis sakė, kad apie tai išvakarėse kalbėjęs telefonu su Lenkijos Seimo maršalu Juzefu Oleksiu. Lietuvos Seime jau įvyko trys ratifikavimo procedūros stadijos: dokumento pateikimas, svarstymas komitetuose ir diskusijos. Plenariniame posėdyje, tikriausiai, spalio 13 dieną, bus kalbama tik apie balsavimo motyvus ir balsuojama.

Česlovo Juršėno nuomone, priimti specialų pareiškimą ar nutarimo dėl sutarties ratifikavimo papildymą nevertėtų, nors kai kurie Seimo nariai, pirmiausia dešiniosios frakcijos, siūlo tai padaryti. Lietuvos poziciją dėl Lietuvos ir Lenkijos santykių, tarp jų ir dėl Vilniaus bei jo krašto aneksijos, išsamiai išdėstė Algirdas Brazauskas Seimo posėdyje iš karto po to, kai jis ir Lechas Valensa pasirašė sutartį.

Galimas dalykas, prieš tai su vizitu į Vilnių atvyks Lenkijos Seimo maršalas, nors Česlovas Juršėnas sakė, jog vizitas "planuojamas šiais metais".

• **RATIFIKUOTAS BALTIJOS VALSTYBIŲ SUSITARI-MAS.** Seimas ratifikavo Lietuvos, Latvijos ir Estijos susitarimą dėl Baltijos šalių tarpparlamentinio ir tarpvyriausybinių bendradarbiavimo. Jį birželio mėnesį Taline pasirašė vyriausybės vadovai. Tuo pat metu jie paskelbė pareiškimą apie Baltijos Ministrų Tarybos įkūrimą.

Susitarimas ir reguliuoja Baltijos valstybių tarpparlamentinio bendradarbiavimo organizacijos – 1991 metais įsteigtos Baltijos Asamblėjos – ir tarpvyriausybinių įstaigų, Baltijos Ministrų Tarybos, tarpusavio ryšius.

Numatyta, kad Baltijos valstybės sieks plėtoti bendradarbiavimą užsienio ir saugumo politikos, gynybos, įstatymdavystės, ekonomikos, ryšių, aplinkos apsaugos, kultūros bei kitose srityse. Sprendimai šiais klausimais Baltijos Ministrų Taryboje turi būti priimami remiantis sutarimo principu. Jie yra privalomi visoms Baltijos valstybėms. Prieš priimant sprendimus kiekviena valstybė turi informuoti Baltijos Ministrų Tarybą apie būtinumą atitinkamuose nacionaliniuose parlamentuose pritarti jiems. Sprendimai įsigalioja po to, kai šie pritarimai gaunami.

• **KURIAMI TEISMAI, KURIE PRADĖS DIRBTI NUO KITŲ METŲ PRADŽIOS.** Svarbiausias ir atsakingiausias darbas vykdant teisinę reformą, Teisingumo ministro Jono Prapiesčio nuomone, šiuo metu yra naujų teismų kūrimas. Spaudos konferencijoje jis priminė, kad nuo kitų metų pradžios turi pradėti funkcionuoti naujasis Aukščiausiasis Teismas, taip pat Apeliacinis bei apygardų teismai.

Ministras pranešė, kad jau parinkti kandidatai į Apeliacinio bei apygardų teismų pirmininkus. Jis sakė, kad su kandidatūromis pirmiausia bus supažindinti politinių partijų bei visuomeninių organizacijų, valdžios struktūrų vadovai, žinomi teisininkai. Mes norime gauti apie kandidatus kuo išsamesnę informaciją, ypač apie jų moralines savybes, pabrėžė Jonas Prapiesčio. Spalio pradžioje jis pažadėjo viešai paskelbti kandidatų pavardes.

Apeliacinis teismas steigiamas vietoje buvusio valstybinio arbitražo. Apygardų teismai bus Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. Manoma, kad pastaruosiuose dirbs po 20 teisėjų.

Ministras sakė, kad neturėtų būti problemų parenkant apygardų teismų teisėjus. Tam pradėta ruošti gerokai anksčiau. Pastaraisiais metais į apylinkių teismus nukreipta dirbti apie 160 jaunų, tačiau jau turėjusių praktiką teisininkų. Geriausiai pasirodžiusiems ir bus pasiūlyta dirbti apygardose. Jono Prapiesčio nuomone, į apygardų teismus pereis ir dalis dabartinių Aukščiausiojo teisėjų, nes naujajame, kuris irgi bus sudarytas iki Naujųjų metų, jų liks gerokai mažiau (dabar yra 41).

• **VAIKO PAGROBĖJAI REIKALAVO 30 TŪKSTANČIŲ JAV DOLERIŲ.** Lietuvos specialiosios tarnybos po keturias paras trukusios operacijos sulaukė penkis asmenis, kurie už pagrobtą vaiką reikalavo 30 tūkstančių JAV dolerių išpirkos. Nusikaltimas įvyko Kazlų Rūdoje.

Grįžtant iš mokyklos aštuonerių metų berniuką nusikaltėliai – Alytaus miesto gyventojai vyras su žmona Paviloniai, jų dukra bei žentas, visi, beja, dirbantys ir iki tol geros reputacijos žmonės – keturias paras laikė sodo namelio rūsyje, grąsino leisti narkotikus. Manoma, jog nusikaltėliai auką pasirinko todėl kad berniuko tėvas dirba Lietuvos – Lenkijos pasienio muitinėje, šeima gyvena pasiturinčiai. Beje, viena iš vėliau nepasitvirtinusių policijos versijų buvo, jog berniukas pagrobtas iš keršto, kai vienai iš nusikaltėlių gaujų nepavyko susitarti su tėvu dėl reguliaraus kontrobandinių prekių judėjimo per sieną.

Vienas iš pagrindinių pagrobimo organizatorių, 1968 metais gimęs Pavilonių žentas Artūras Lepeška, nusižudė laikinojo sulaikymo kameroje. Jo 1971 metais gimusi žmona Loreta irgi bandė nusižudyti, tačiau paskutiniu momentu sulaukė kameroje buvusios moters.

Invazija be aukų

Jimmy Carter, 39-tasis JAV prezidentas, vėl pasižymėjo, kaip neblogas taikingos išeities ieškotojas ir derybininkas. Neseniai jam pasisekė surasti bendrą kalbą su mirusiu Šiaurinės Korėjos diktatoriumi Kim Il Sungu ir susitarti dėl Korėjos branduolinių reaktorių inspekcijos. Dabar buvęs prezidentas Carteris buvo nusiųstas į Haitį, tartis dėl tos valstybės diktatorių pakeitimo. Jam pavyko susitarti su Haiti generolais, kurie pažadėjo taikingai pasitraukti, be kovos, be kraujo praliejimo. Buvusio prezidento patarėjai šiose

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

derybose buvo buvęs Jungtinių kariuomenės štabo viršininkas gen. Colin L. Powell ir Georgijos senatorius, demokratas Sam Nunn.

Nežinia, ką Haiti diktatoriams ši delegacija pažadėjo, tačiau vietoj kruvinos invazijos Haiti valdžia ir gyventojai pasitiko JAV invazijos jėgas gan draugiškai. Kalbama apie susitarimą greit praveisti naujus demokratinius rinkimus, kad legaliai išrinktas Haiti prezidentas kun. Aristidas neatrodytų, kaip JAV oku-

pacijos kariuomenės atvežtas prieš Haiti gyventojų valią.

Kritikai toliau barasi, jog prezidentui Clintonui nereikėjo siųsti tokios didelės, 20,000 vyrų kariuomenės, kuri daug kainuojanti, nes įvykiai parodė jog Haiti negraso jokiems JAV interesams, o panaši invazija Somalijoje dar kartą patvirtino, jog demokratinių tradicijų karo jėga neįmanoma įvesti. Kritikai nurodo, jog daug pasaulio vyriausybių nemėgo Haiti generolo Cedras ir jo režimo, tačiau nė vienai vyriausybei nė į galvą neatėjo organizuoti invaziją tam režimui nuversti. Dar nežinia, ar Haiti gyventojai, balsuodami laisvuose rinkimuose, pasirinktų kunigą Aristidą, jei prieš jį kandidatų generolas Cedras. Panašiai buvo Somalijoje, kur JAV vyriausybė gaudė, bet nesugavo somaliečio generolo Mohammed Farah Aideed. Amerikos jėgos turėjo pasitraukti, o Aideed ir dabar liko svarbus dalies somaliečių vadas. Ginklo jėga valdžią pakeisti Amerikai pavyko tik Panamoje, kur buvo užtikrintai pašalintas išgarsintas diktatorius Manuel Noriega. Jo vyriausybės pakeitimui JAV išleido šimtus milijonų dolerių ir šiandien Panama tvarkosi gan demokratiškai.

ABC televizijos praveisti opinijos tyrinėjimai parodė, kad 73 nuoš. apklausintų amerikiečių pasisakė prieš Haiti invaziją. Kritikai nurodo, kad santykius pagerinti su Kuba buvo pradėtos derybos, kurios sumažino Kubos imigrantų bėgimą į Floridą. Dabar derybomis su Haiti buvo išvengta invazijos kraujo praliejimo. Santykius pavyko pagerinti ir su Šiaurine Korėja, nors derybos dar bus tęsiamos.

Atstovų Rūmų narys, užsienio reikalų komiteto pirm. Lee Hamilton pareiškė, jog vyriausybei daug kur užsienio politikoj pavyko geriau, negu jai pripažįstama. Vyriausybės atstovai dažnai pabrėžia, jog spauda vis ieško, kur ir kas vyriausybei nepavyko, nutylėdama vyriausybės laimėjimus.

TRUMPAI

• New Yorke Kubos ir JAV diplomatai susitarė padidinti Kubos emigrantų į JAV skaičių iki 22,000 per metus. Kuba reikalavo 100,000. Kubos policija vėl pradėjo patruliuoti salos pakraščius, nuo kurių nelegalūs emigrantai pradėdavo savo pavojingą kelionę į Floridą. Apie 300 JAV kareivių jau stato stovyklą Surinamo teritorijoje, kur (Nukelta į 9 psl.)

Visi trys likę pagrobėjai bei dar vienas jiems tarpininkavęs giminaitis, įkalinti. Pagal Lietuvos įstatymus jiems gresia iki 16 metų laisvės atėmimo.

Pagrobto ir išlaisvinto berniuko motina sakė esanti labiausiai sukręsta to, jog tokiam nusikaltimui ryžosi taip pat du mažus vaikus turinti moteris.

• **KRITIŠKA DEMOGRAFINĖ SITUACIJA.** Statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje susidarė kritiška demografinė situacija. Moterų yra apie 200 tūkst. daugiau negu vyrų, ir šis skirtumas neišsilygina jau 25 metus. Normaliai gyventojų reprodukcijai reikia, kad vyrų ir moterų skaičius, bent svarbiausiose demografiniu požiriu amžiaus grupėse, būtų kiek galima vienodesnis, o gimstamumas – didesnis negu mirtingumas.

Šiais metais iš 3724 tūkst. šalies gyventojų vyrai sudarė 47,3 proc., o 1000-iui vyrų teko 1114 moterų.

Nors šalyje berniukų gimsta daugiau negu mergaičių, bet to nepakanka, kad lyčių santykis pagerėtų. Didelę įtaką tam turi 4-5 kartus didesnis negu moterų 20-60 metų amžiaus vyrų mirtingumas nuo nelaimingų atsitikimų, žmogžudysčių ir savižudybių. Vien praėjusiais metais šio amžiaus vyrų mirtingumas padidėjo apie 20 procentų.

Padidėjus darbingo amžiaus gyventojų, ypač vyrų mirtingumui, 1988-1993 metais vyrų vidutinė gyvenimo trukmė sumažėjo 4,6, moterų – 1,6 metų.

Nerimą kelia vis didėjantis vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės skirtumas. Praėjusiais metais šis skirtumas buvo net 11,8 metų. Remiantis skaičiavimais, vidutinė gyvenimo trukmė 50 metų sulaukusiems vyrams – 21 metai, moterims – 29 metai.

Pasak Statistikos departamento, Lietuvos gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė tapo viena žemiausių Europoje, o skirtumas tarp vyrų ir moterų gyvenimo trukmės yra vienas didžiausių pasaulyje.

• **TRŪKSTA ZENITINIŲ PABŪKLŲ...** Jeigu Lietuva turėtų bent porą zenitinių pabūklų, oro erdvės pažeidimai ties Adušiško miesteliu pasienyje su Baltarusija iš karto liautųsi, pareiškė Lietuvos karinių oro pajėgų štabo karininkas. Komentuodamas Lietuvos notą Baltarusijai dėl rugsėjo 15 dieną net 31 kartą pažeistos oro erdvės, jis sakė, kad tai yra spaudimas ryšium su derybomis dėl Adušiško geležinkelio stoties.

Nota įteikta Baltarusijos ambasadoriui Lietuvoje. Užsienio reikalų ministerija pareikalavo nedelsiant uždrausti kariškiams skraidymus virš Lietuvos teritorijos. Pasikartojus tokiems atvejams, sakoma notoje, Lietuva kreipsis į tarptautines organizacijas.

Baltarusijos mieste Postavuose, 7 kilometrai nuo sienos su Lietuva, yra didelis aerodromas, kuriame bazuojasi MIG ir SU tipo naikintuvai. Baltarusijos atstovai aiškina, jog, esant nepalankiai vėjo kryptiai, kildami ir leisdamiesi jie priversti įskristi į Lietuvos teritoriją daugiau kaip 10 kilometrų. Tačiau lietuviai atkreipia dėmesį, kad pernai ir šiemet iki vasaros pabaigos tokių pažeidimų beveik nebuvo, o klimatas per tą laiką iš esmės nepasikeitė.

• **VERSLININKAI SIŪLO ĮRENGTI MOKAMĄ SIENOS PERĖJĄ.** Vilniuje vykusiame Amerikos prekybos rūmų Lietuvoje narių susirinkime pasiūlyta įrengti Lietuvos ir Lenkijos pasienyje mokamą perėjos punktą. Šią idėją iškėlė JAV ambasados Varšuvoje komercijos atstovė Joan Edwards. Ji sakė bandysianti kreiptis į Europos plėtros ir rekonstrukcijos banką, kad skirtų paskolą naujam sienos pervažiavimo punktui atidaryti. Pinigų rinkimas, jos nuomone, galėtų būti automatizuotas.

Amerikos prekybos rūmams Lietuvoje priklauso daugiau kaip 50 bendrų JAV ir Lietuvos įmonių. Jų vadovai skundėsi pasibaisėtinu Lietuvos ir Lenkijos muitininkų plėšikavimu. Už krovinių automobilio pravažiavimą per sieną jie lupa nuo 100 iki 300 dolerių. Nėsumokėjusieji rinkliavos laikomi eilėse keliasdešimt valandų.

(B.B.) ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

MODERNAUS TAUTIŠKUMO PROBLEMOS

(Atkelta iš 1 psl.)

Įvertinus šiandieninio modernaus pasaulio nuostatas ir padarius išvadas iš čia mūsų pateiktų kuklių samprotavimų, galime teigti, kad Lietuvoje, jai tapus laisva ir nepriklausoma valstybe, ateitis priklauso tik modernaus, dinamiško tautiškumo ideologijai, kurioje iš senojo (konservatyvaus) tautiškumo perkeliama tik turinio esmė, kas garantuos amžinųjų tautos vertybių perimamumą ir neiškreiptos tautinės idėjos tęstinumą. Tačiau šios idėjos raiškos formos, būdai turi atitikti modernaus piliečio mentalitetą ir ateities Lietuvos poreikius. Tik šitokia ideologija galės veiksmingai konkuruoti su kitų – internacionalinių partijų ideologinėmis nuostatomis, kurias formavo ir glūdino daugelis žymių pasaulio politikų, o jas šiandien skleidžia ir populiarina solidūs tarptautiniai partijų susivienijimai – internacionalai (krikščionių demokratų, socialdemokratų ir pan.). Tačiau pastarosios ideologijos turi vieną ydą – jų šaknys ir ūgiai susiformavę ne lietuviškoje dirvoje, todėl jų idėjos mūsų sąlygoms turi būti adaptuojamos, pritaikomos. Tautiškoji ideologija formuojasi iš savosios tautos patirties šaltinių (čia niekas neatmeta ir vaisingos kitų tautų ir partijų patirties), auga ir bręsta savoje tautoje, todėl visada lieka originali, vientisa. Šitokia ideologija jos nešėjams – stiprybės laidas, bet tuo pačiu ir nedaloma atsakomybės našta.

Modernus (dinamiškas) tautiškumas, kaip idėja ir ja pagrįsta veiksmų programa, sprendžiant bet kurios tautos ir valstybės reikalus, siekia ne formos, bet esmės tęstinumo. Jos kryptis – ne pastangos įamžinti, kas pasiekta, bet siekimas numatyti ir įprasminti, kas siektina. Tai ir dėmesio kaita nuo užbaigto prie nebaigto, nuo pasisekusio prie nepasisekusio, nuo praėjusio – prie ateinančio. Tai – ir tiltų tiesimas tarp skirtingų tautos kartų ir visuomenės grupių, tarp tautos kamieno ir išeivijos. Tai – ir užkardų blogiui statymas, nesvarbu, iš kur tas blogis ateitų: ar iš mūsų pačių su-

prasti? Nereikia tikėtis ir laukti, kad Lietuva mūsų problemas spręstų! Iki šiol mes patys sugebėjome savo reikalus tvarkyti, tai manyčiau, kad ir ateityje be pašaliečių pagalbos, turime pajėgti savo reikalus spręsti!

luošintų sielų, ar būtų atvežtas iš Rytų, ar iš Vakarų. Pagaliau – tai ir siekimas įpūsti išblėsusias lietuviybės žarijas tiek čia Lietuvoje gyvenantiems, bet tautos pašaukimo nebesuvokiantiems, tiek ir už šiandieninių Respublikos ribų likusiems tautos nariams etninėse lietuvių žemėse ar plačiajame pasaulyje išbirstytiems mūsų kraujo broliams ir sesėms.

Konservatyvaus tautiškumo virsmas moderniu, dinamiškuoju pirmiausia sietinas su dėmesio perkėlimu nuo tėvų žemės į vaikų žemę. Šią sampratą pirmasis yra išsakęs vokiečių filosofas F. Ničė (F. Nietzsche) teikdamas, kad labiau už tėvų žemę kaip apibendrintą praeities simbolį, reikia mylėti vaikų žemę kaip ateities simbolį. Beje šią nuostatą savaip suformulavo estai, 1918 metais skelbdami Nepriklausomybę: "Nukelkime kepure praeičiai, tačiau pasiraitokime rankoves ateičiai".

Turbūt niekas šiandien neabejoja, kad mūsų tautos fizinės bei dvasinės stiprybės pagrindas šių pradų sutelkimas vaikų žemėje. Dėl to mes negalime likti abejingi jaunosios kartos fizine ir psichine sveikata, išsimokslinimu, mūsų gamtinės aplinkos sveikumu, kultūrinio paveldo būkle ir prieinamumu visuomenei, ir t.t. Tačiau kiekvienas tautos narys, pereinantis į vaikų žemę – ateities Lietuvą, šiandien nors ir skurdžioje tėvų žemėje turi atsigeri nemaršumo vandens iš pažinimo šaltinio. Tik taip išsaugosime tautoje kartų ryšį bei savąsias šaknis, tuo pačiu ir tautiškumo prasmę.

Kiekviena tauta – ne uždaras biologinis ar socialinis organizmas, bet brangakmenis pasaulio karūnoje, jau savo buvimu ir kultūros atnašomis ją puošiantis ir turtinantis. Ateityje, kuriantis Europos tautų bendrijai, visos tautos dar labiau atvers savuosius dvasinius lobius. Galbūt ir mūsų dvasiniai turtai nebus menkiausi, jeigu jų ligi tol neišbarstysime ir savitumo nepamesime. Tačiau šiandienos pragmatiško pasaulio požiūris į tautas priklauso ne nuo jų nueito kelio istorijoje, ne nuo buvusios garbės ar nuo to, kiek jos kentėjo bei kovojo prieš pavergėjus (visa tai greit pamirštama), bet nuo to, kaip jos ugdo demokratijos dailę, kovoja su savo negalioimis, sprendžia savąsias ateities problemas. Čia mums dar teks daug padirbėti.

Ir dar. Tauta pasaulyje pažįstama iš jos narių veiklos rezultatų. Tautą – genijų pasaulis pripažins tik per jos asmenybes – Tautos – genijus. Todėl ir pozityvus lietuviškumo įvertinimas pasaulyje ateis tik įvertinus lietuvių nuveiktus darbus, nesvarbu ar tie darbai – meno kūryba, mokslo ir technologijos pasiekimai, žemdirbio ar politiko triūso vaisiai. Tačiau dvasiškai ir materialiai skurdžioje tautoje asmenybės neišauga arba tik išryškėjusios išvyksta kitur, kur jų talentas labiau suprantamas ir geriau vertinamas. Mūsų tautos, ypač gabiausių jos narių – asmenybių ugdymas turi tapti vienu iš tautinės idėjos praktinio pritaikymo kertinių akmenų, valstybinės politikos sudėtine dalimi.

Keletas minčių dėl tautinės idėjos realizavimo ekonomikoje.

Jau nebe šiandien keliamas mintis, kad modernaus tautiškumo idėja ekonomikoje turėtų būti pagrįsta Lietuvos visuomenės grupių interesų pusiausvyra, jų suderintumo principu. Peržvelkime kai kurias nuostatas:

1) pusiausvyra tarp liberaliosios ir reguliuojamosios (diriguojamosios) ekonomikos įgyvendintina per gausaus savininkų gamintojų sluoksnio formavimąsi, socialiai orientuotos rinkos ekonomikos kūrimąsi, valstybės skatinamą ir prižiūrimą konkurenciją, paramą prioritetinėms ūkio šakoms;

2) pusiausvyra tarp individualizmo ir kolektyvizmo diegtina per smulkių gamintojų (pirmiausia ūkininkų) kooperaciją: ypač per aptarnavimo, kredito, žaliavos perdirkėjų ir kt. kooperatyvus. (Individualus ūkininkavimas skatina gamintojų iniciatyvą ir didina jų atsakomybę už savo veiklos rezultatus, tuo tarpu kooperacija – tų pačių gamintojų solidarizmą). Bendros talkos galia geriau įveikiami monopolininkai, greičiau randamos rinkos, gamintojai geriau atstovaujami valtybės institucijose.

3) atsisakymas principo "viskas arba nieko" sprendžiant postkomunistinio ūkio pertvarkos uždavinius. Tai sietina su "nuosavybės restitucijos per reformą" principo laikymusi, ekonominių ir socialinių prioritetų iškelimu privatizuojant valstybės turtą.

Antra vertus, tautiškoji pertvarkos samprata pasisako prieš bet kokius moralinius kompromisus, taip pat prieš bet kokius turtinės (kaip ir politinės) veiklos apribojimus Lietuvos piliečiams, sietinus su jų gyvenamąja vieta, užsiėmimu, amžiumi ar su kitais žmogų diskriminuojančiais požymiais.

(Bus daugiau)

KURIA LINKME NUEIS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ?

Juozas Žygas

Nors ne visi (galėtų kitaip būti) LB-nei priklausime, tačiau beveik visi jos veiklą jaučiame. Tiesa, paskutiniu metu, po Lietuvos atstatymo, buvo kiek pasimesta ir pradėta kreiva vėžė važiuoti, tačiau nepaisant to, buvo Tarybų, kurios nepasimetė ir savo numatytą darbą vykdė. Jas reikėtų šia proga paminėti, tai būtų: LB Socialinė ir Švietimo tarybos.

Daugelis žmonių, kurie organizuotai bendruomenei nepriklauso, net nežino, ką JAV LB-nė veikia. Ir taip yra todėl, kad per paskutiniuosius porą metų, JAV LB oficialiuose veiklos pranešimuose (spaudoje), tik konferencijos, suvažiavimai ir politiniai pasitarimai tėra minimi. Buvo visai užmiršta, kad LB-nės pagrindiniai tikslai yra: tautinis auklėjimas (švietimas), kultūriniai ir bendri JAV lietuvių reikalai. Todėl daugeliui nė mintis į galvą neateina, kad lituanistinis švietimas savaime nevyksta, bet veikia LB Švietimo tarybos dėmuose.

Tas pat yra pasakytina ir apie Socialinės tarybos plėčią ir šakotą veiklą. Paskutinių keletos metų bėgyje ir jai teko savo dėmesį daugiau į Lietuvą nukreipti. Tik jos dėmesio centre nėra tie, kurie yra prie "visuomeninio lovio", bet nelaimingi vaikai ir seneliai, kurie negali laukti kol Lietuvoje pasibaigs visuomeninio turto vogimas ir, tik savų reikalų žiūrėjimas. Juk atvežami vaikai yra su įvairiais stuburo iškrypimais, turi būti gydomi, kol dar nėra suaugę.

Paskutiniu metu Lietuvos valdžia, politiniai sluoksniai ir jos ambasadorius Amerikoje, rodo didelį dėmesį išeivijai. Taip pat LB vadovybės pavieniai asmenys veda kažkokius, pusiau slapčius pasitarimus, kuriems

jie jokio įgaliojimo neturi. Kuomet savi reikalai yra palikti likimo valiai, tad neuostabu, kad pašaliečiai nori pradėti juos tvarkyti.

Jeigu Lietuvos valdžia tokį didelį rūpestį pradėjo mums rodyti, tai turėtų tą rūpestį ir darbais įrodyti. Mes jų paramos neprašome. Tegul tik pas save tvarką įveda, ir nuostoją visą savo skurdą į išeivijos sterblę dėti. Kuomet mums nereikės į nesuskaitomas kepure savo centus pilti, tai savus reikalus, mes patys susitvarkysime.

Paskutinioji JAV LB Krašto valdyba, atrodo, pasimetė ir pradėjo Lietuvos politiniuose labirintuose išeities ieškoti. Jeigu jau jie savo namuose nesusigaudė, tai Lietuvos politinėse džunglėse ir akivarose, gali ne tik paskęsti, bet ir nuosavų kelnų netekti. Taip pat turėtų žinoti, kad Lietuvos valdžia mus pašaliečiais laiko, tad ir jos rodomu rūpesčiu, dar reikėtų labai suabejoti.

Naujoji JAV LB Krašto valdyba, turėtų rimtai pasvarstyti ir buvusį kursą keisti. Nes, kaip Danutė Bindokienė, Draugo redaktorė, rašė: jeigu nebus dėmesys Amerikos lietuviams skirtas, tai gali būti, kad šiai kadencijai pasibaigus, nebus nė rinkėjų ir nė kandidatų. Šiuos žodžius rašau ne dėlto, kad tokio likimo laukčiau, bet, kad jo būtų galima išvengti. Spaudoje matome gana daug pasisakymų, kuriuose labai aiškiai yra pabrėžiama, jog atėjo laikas daugiau dėmesio skirti saviems reikalams. Kuomet spaudoje šiuo klausimu pasisakoma, tai LB-nės apologetai išeina jos ginti. Manyčiau, kad blogiausiai pasitarnaujama, kuomet nenorima esamų klaidų matyti. Nesuprantu, kaip galima nematyti, kad gyvename nuosmūgio ženkle. Ir kaip galima prie jo pri-

ALT Sajungos XXIII seimas

SVARSTYTI LIETUVOS IŠSILAIKYMO
TARPTAUTINĖJE ARENOJE KLAUSIMAI

Amb. Anicetas Simutis padarė pranešimą Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, kurios garbės narys jis yra, seime rugsėjo mėn. 3 d. Southfield, Michigan. Pranešimo tema – Lietuvos išsilaikymas tarptautinėje arenoje. Jis pastebėjo, jog ambasadorių Jungtinėse Tautose tarnybos terminas yra apie 3 metus ir jo paties 85 metai ve-
da poilsin. Dabar jis lieka ambasadorium – specialiu patarėju Lietuvos misijai prie Jungtinių Tautų New Yorke.

Buvo sunkus 50 metų laikotarpis, kai Generalinis konsulas Anicetas Simutis, kviesdamas bent tuziną konsulų į Lietuvos Nepriklausomybės minėjimus, bandė priminti pasauliui, jog Lietuva yra gyva ir nori išsivaduoti iš pavergimo. Po Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 1991 m. kovo mėn. 11 d., Anicetas Simutis buvo pakviestas ambasadorium rugsėjo mėn. 17 d., o spalio 8 d. įteikė savo kredencialus Jungtinėms Tautoms.

Tuomet Simutis priminė, jog valstybių intencija po karo yra taika. Vienos Kongreso Baigiamasis aktas to siekė, taip pat, po Pirmojo pasaulinio karo, to paties siekė Tautų Sąjunga. 1945 m. birželio mėn. 26 d. San Francisco mieste 50 valstybių priėmė Jungtinių Tautų Chartą, kurios 24-tas straipsnis įsteigia 15 narių saugumo tarybą, kurių nuolatinės 5 turi veto teisę. Šiandien yra planas praplėsti saugumo tarybą iki 17 ar 20, 7 iš jų būnant nuolatinėmis narėmis. Tos 2 nuolatinės naujos valstybės būtų Vokietija ir Japonija.

Po Vytauto Didžiojo valdymo, Lietuvos valstybė pradėjo smukti. Napoleonas prisiminė Lietuvos valstybę, kuri buvo atstatyta 1812 m. liepos mėn. 12 d. Tačiau savistovumo dvasia buvo išblėsusi ir iš to niekas neišėjo. Lietuva net nebuvo prisiminta Vienos Kongrese po trijų metų.

Nepriklausomybė paskelbta tik 1918 m. vasario mėn. 16 d. ir Vokietija buvo pirmoji, pripažindama Lietuvos Nepriklausomybę 1918 m. kovo mėn. 23 d. 1921 rugsėjo mėn. 22 d. ji tapo Tautų Sąjungos nare. Kai San Francisco mieste vyko JT steigimas, tuomet advokato Antano Olio pastangomis buvo sudaryta Lietuvos misijos delegacija. Galų gale Antano Olio vizija išsipildė, kai 1991 m. Lietuva buvo priimta kaip 165-oji valstybė į Jungtines Tautas. Dabar ten jau yra 184 nariai.

Tarptautinėje arenoje Lietuvos išsilaikymas yra surištas su dalyvavimu Europos Sąjungoje ir NATO sutartyje. NATO dabar turi 16 valstybių ir, jei viena iš jų būtų užpulta, ją gelbėtų kitos NATO valstybės, pagal NATO sutarties 5-tą straipsnį. Dabromi žingsniai kad ir Lietuva būtų priimta į NATO.

Iš Rytų girdisi pavojingi dundėjimai. Veikia atominio amžiaus ginklų kompleksas. Reikia viltis jog protinga rusų tauta neleis Žirinovskiui ir panašioms paimti valdžią.

Po pranešimo vyko gyvos diskusijos. Dr. Bronius Nemickas įspėjo, jog suteikimas militarinio koridoriaus Rusijai per Lietuvą gali užkirsti kelią į NATO santalką. Ambasadorius atsakė jog Baltijos valstybių prezidentai 1993 m. gruodžio 15 d. deklaracijoje kreipėsi į NATO kaip į pagrindinę savo saugumo garantuotoją. Nors Lietuvos ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius sako, jog militarinis transportas gali būti finansiškai pelningas, tai ambasadorius to pelno nenori ir nenorėtų jokio transporto iš Rusijos į Karaliaučiaus kraštą su pilnai ar nepilnai surinktais ginklais. Jaunutis Nasvytis išskėlė JAV kongresmano iš Kalifornijos Gilman rezoliuciją, išgautą L. Mažeikienės pastangomis, dėl Lietuvos saugumo išsilaikymo.

Kalbėjo generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas iš Los Angeles. Jis pasakė, kad jam teko patirti jog Vokietija, puoselėja viltis, jog savo laiku iškils Karaliaučiaus krašto priklausomybės klausimas. Ambasadorius pasakė, jog prof. K. Pakštas primindavo, kad Lietuva yra pačioje pavojingiausioje geografinėje padėtyje, todėl ji žvelgdavo ir į Rytus ir į Vakarus. Jogaila pasuko Lietuvą į Vakarus, bet spaudimas iš Rytų nedingo. Jis tiki, kad Lietuvos pasitarimuose su Rusija valdžia nepasuks Rytų keliu, Dr. Nemickas teigė jog valdžios žodžiai yra vieni, o darbai kiti. Rodomas palinkimas į Rusiją. Vakarai tėra tik melžiama karvė. Pataikaujama žodžiais, kad duotų daugiau pieno. Eugenijus Bartkus teiravosi apie duotą mandatą Rusijai 50 metų valdyti Karaliaučiaus kraštą. Simutis atsakė, jog mandatas buvo duotas iki taikos konferencijos, o tokia gal iš viso neįvyks. Dr. Nemickas kalbėjo apie galimas keturias Baltijos valstybes, kurių viena būtų Karaliaučiaus kraštas.

AMBASADORIAUS ANICETO SIMUČIO
PAGERBIMAS

(Generalinio garbės konsulo Vytauto Čekanausko kalbos santrauka)

Dažnai sakoma, kad yra lietuviai ir žemaičiai. Šiandien gerbiame vieną iš žemaičių, kuris net 60 metų pakojo Lietuvai, neiššaukęs jokio pilietinio ar kitokio karo tarp tų dviejų "giminingų" lietuvių ir žemaičių grupių. O kad jis yra žemaitis, tai patvirtina jo kilimo vieta – Tirkšliai.

Tirkšliai – tai ne daug ką sakantis vardas daugumai mūsų. Tačiau, pavarčius enciklopedijų bei kitų išmintingų knygų puslapius, sužinojome, kad be skanaus naminio alaus gamybos bei raganų deginimo pasiskardavimo, iš šios apylinkės yra kilę nemažai Lietuvai nusipelnusių asmenų, jų tarpe, – Ambasadorius Anicetas Simutis. Ir tai buvo jau beveik daugiau kaip prieš 85 metus.

Pirmojo pasaulinio karo ir vokiečių okupacijos laiku, o jie tame rajone išsilaikė iki karo pabaigos, jokių mokyklų nebuvo. Nebuvo ir kvalifikuotų mokytojų. Tačiau greitai žemaičiai prisiminė spaudos draudimo laikų "daktorius". Nors tokia mokykla ir buvo labai primityvi,

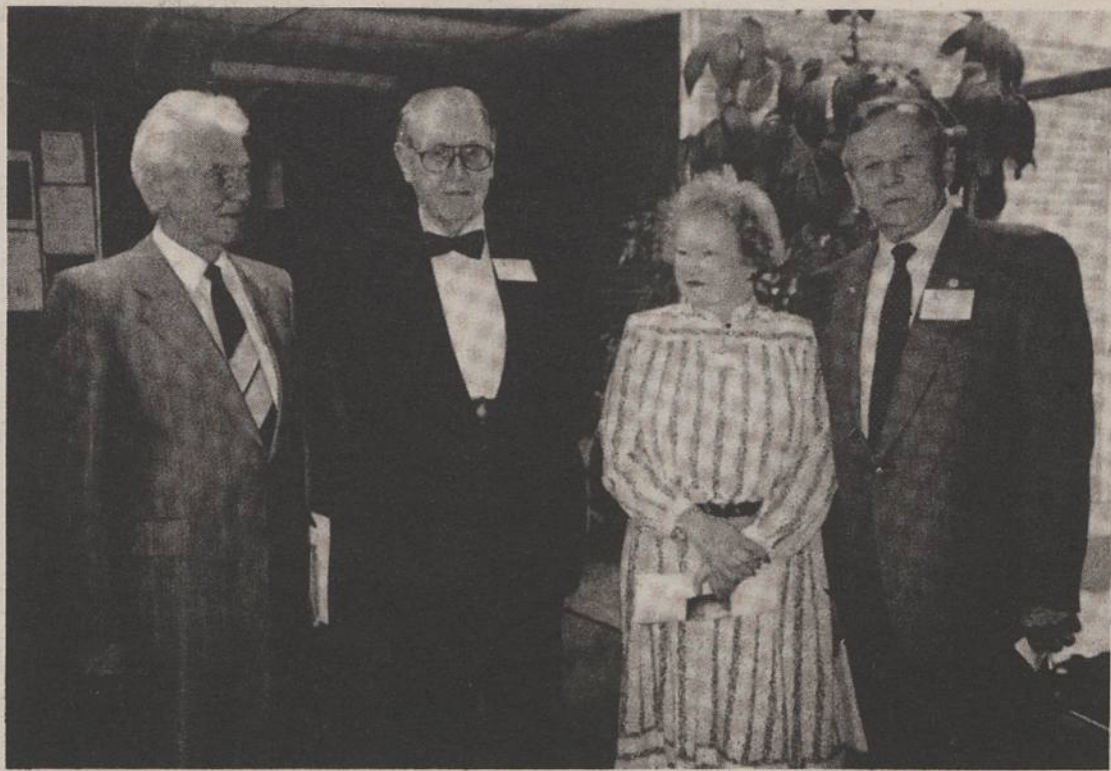
bet savo tikslą pasiekdavo – išmokindavo skaityti ir rašyti. Tokioje mokykloje ir pradėjo "mokslus" jaunas Anicetas. O kai 1919 m. Ukriunuose pradėjo veikti normali mokykla, jis paskiriamas į aukštesnę klasę kaip jau skaityti ir rašyti mokantis. Baigęs pilną keturių skyrių pradžios mokyklą – išlaiko egzaminus, gauna diplomą ir privačiai pasirošęs, stoja į Telsių – Vyskupo Valančiaus vardo gimnazijos trečiąją klasę.

Telsiai – Žemaitijos sostinė – buvo ir kultūros centras. Čia veikė Vyskupo Valančiaus vardo gimnazija, suaugusių kursai – gimnazija, Mokytojų ir Kunigų Seminarijos ir amatų mokykla. Taigi, besimokančio jaunimo buvo didokas būrys. Gyvai veikė eilė jaunimo organizacijų: ateitininkai, skautai ir šauliai. Pradžioje garbingasis jubilatas įsijungia į jas visas. Tačiau greitai įsitikinęs, kad neužtenka laiko visose dalyvauti ir dar būti repertoriumi, pasilieka aktyvus tik Šaulių moksleivių būrio narys ir Jūrų skautų vadovas. Šauliai jį traukė ruo-

dar 1932 m. su keliais kitais karo mokyklą baigusiais atsargos leitenantais suorganizuoja Studentų Karininkų Korp. "Ramovė", kur išrenkamas vice-pirmininko pareigoms.

Dar studijuodamas universitete, 1934 m. pradeda tarnybą Užsienio Reikalų Ministerijoje – iš pradžių administracijoje, o vėliau ūkio skyriaus viršininku. 1936 m. perkliamas į New Yorką generalinio konsulato sekretoriumi. Čia įsikūręs, tęsia studijas Kolumbijos universitete. 1941 m. gauna politinių mokslų magistro laipsnį. Sekančiais metais jo studijini darbą "The Economic Reconstruction of Lithuania After 1918" išleidžia Kolumbijos universitetas.

Jungtinėse Amerikos Valstijose jis aktyviai įsitraukia į visuomeninį gyvenimą. Dar būdamas Lietuvoje jau rašė ekonominiais bei administraciniais klausimais, tad ir atvykęs į šį kraštą neatsisako bendradarbiauti su visais lietuviškais laikraščiais. Rašęs "Tautos Ūkyje", pastoviai bendradarbiavo "Lietu-

Ambasadoriaus Aniceto Simučio pagerbime ALT Sajungos seime. Iš kairės: "Dirvos" redaktorius dr. Anicetas Bundonis, amb. Anicetas Simutis, p. Janina Simutienė ir ALTS pirmininkas dr. Leonas Ir. Kriaučeliūnas.

vos Aide" kaip JAV korespondentas. Įvairiais slapyvardžiais bendradarbiavo "Amerikoje", "Darbininke", "Dirvoje", "Lietuvių Dienose". "Vienybėje" ir angliškame žurnale "America".

New Yorke veikė Lietuvių prekybos rūmai, į kuriuos būrėsi įvairūs verslininkai. Ir čia Amb. Simutis kaip ekonomistas stengėsi vystyti šitos organizacijos veiklą, skatino rengti sueigas, ragino ir organizavo valdybos rinkimus. Jis paruošė ir Pasaulio lietuvių žinyną, kurį 1953 metais išleido New Yorko

(Nukelta į 10 psl.)

Vakare įvyko banketas pagerbti ambasadorių Anicetą Simutį, kurį pristatė šiame suvažiavime naujai išrinktas ALTS garbės narys, garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas. Jis prisiminė, kai sutiko ambasadorių 1977 m. sausio mėn. Los Angeles mieste ir kai nuo to laiko ambasadorius tapo jo vyresniu kolega. Pagalba Lietuvai ir lietuviams buvo ir yra ambasadoriaus kelrodė. Vladas Vijeikis iš Chicagos pralinksmino visus, suvaidindamas savo naujos knygos ištraukas.

Saulius Šimoliūnas
1994.9.12

šiamomis iškydomis ir manevrais, o jūrų skautai – plaukiojimais valtimis po Masčio ežerą.

1929 m. jis persikelia į Kauno Aušros gimnaziją, kurią po metų baigęs įstoja į pirmosios Lietuvos Prezidento karo mokyklos aspirantų kursą. Juos baigęs buvo pakeltas jaunesniojo atsargos leitenantu.

Tačiau karo mokslas per daug šį ramaus būdo žemaituką neviliojo. Iškeitęs kariškio uniformą į vėl studentišką, stoja į Vytauto Didžiojo Universitetą, teisių fakulteto ekonomikos skyrių, kurį baigia 1935 metais. Prieš tai

JAV LB SAVAITGALIS WASHINGTON

Rugsėjo 17 ir 18 d.d. Washingtono priemiestyje pirmajai savo sesijai susirinko ši pavasarį išrinktoji (jau XIV-ta!) JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Taryba. Viso, iš 68 turinčių teisę balsuoti Tarybos narių, dalyvavo 60. Sesijos darbą taip pat stebėjo kelios dešimtys mūsų visuomenės bendruomenininkų, o atskiruose programos punktuose – būrelis garbės svečių. Savaiame suprantama, svarbiausiu ir įdomiausiu Tarybos posėdžių darbotvarkės punktu buvo Krašto Valdybos (KV) pirmininko ir Tarybos prezidiumo rinkimai.

KV pirmininke išrinkta Regina Narušienė, surinkusi 35 balsus. Rinkimus "pralaimėjo" Vytautas Kamantas. Tas pralaimėjimas yra kabutėse, nes naujai išrinkta pirmininkė ji tuoj pat pasikvietė į sudaromą valdybą. Krašto valdybos sąstatas dar ne pilnas, dar Tarybos nepatvirtintas, tačiau jau žinome šiuos asmenis: V. Bieliauską, B. Jasaitienę, V. Kamantą, R. Kučienę, A. Liulevičių, A. Norušį, Dr. V. Vengrį ir A. Kėželiene.

Tarybos prezidiumas buvo patikėtas Kalifornijai: Zigmąs Brinkis išrinktas pirmininku, jis darbuosis su V. Gedgaudiene, A. Nelsiene ir A. Polikaičiu.

Taigi, abu kolektyvai sudaryti daugumoje iš praėityje LB vadovybės organuose pa-

sidarbavusių asmenų, čia didesnių siurprizų nebuvo. Dėl prezidiumo, atrodo, niekas bent viešai ir nesivaržė. Gi paskutinių kelių mėnesių bėgyje būsima KV pirmininkė kėdė spaudoje buvo šiek tiek purtoma, traukoma ir stumdoma. Bet apie tai gal kita proga, kitą kartą.

Bendrai paėmus, šis suvažiavimas buvo labai panašus į ankstyvesnius: vietomis nuobodokas, su daug visokių nutarimų (juos paskelbs pati vadovybė, kažin kaip jie ten bus vykdomi...), bet be aiškesnių gairių. Kontravesiniu reikaliuku tektų laikyti pareigas baigiančios KV-bos padarytos sutarties su Lietuvos valdžia dėl tos bendros Lietuvos ir emigrantų komisijos sudarymo patvirtinimą.

Šeštadienį vakare pokilyje dalyvavo Lietuvai naujai paskirtas JAV Ambasadorius ir Lietuvos Ambasadorius JAV-ėms su žmonomis. Buvo nei šis nei tas, kada vakarienės metu svečiams (prie skaniai iškeptos žuvies) teko klausytis kur kas per daug senų anekdotėlių.

Dalyvavo keli Lietuvos Seimo atstovai, jie atsakinėjo į užklausimus, bet pasirodė blankiai: nežinojo, kas darosi Lietuvoje net apie tai, kas ir per radiją skelbiama... Susidarė įspūdis, kad tie ponai per daug po pasaulį keliauja, o per mažai Lietuvoje būvo-

ja. Čia bus jau mažmožis – bet charakteringas, nes jis parodys iš kokio kelmo kai kurie iš jų spirti: vienas be saiko salėje rūkė, kas šiais laikais nepriimtina... Atvykę į svetimą kraštą, tokie turėtų, kad ir savo ambasadoje, pasiteirauti kaip tinka elgtis: čia vistiek ne Maskvos "dačios".

Sekmadienį, prieš pat pasibaigiant sesijai, balsavimo teisės neturintis stebėtojas labai netaktiškai, viešai, su degtukų dėžute iškėlė "Kančių istorijos" išleidimo nelaime. Tai buvo donkichiška pastanga ginti to nelemto, už jį leidėjų jau atsiprašyto, klaida pripažinto leidinio reikalą. Jei jau prieinama prie tokių dalykų, tai sveikesnė psichoterapija būtų apie tai Taryboje dar padiskutuoti, pasikalbėti.

Valio naujai išrinktiesiems, ačiū pareigas pabaigusiesiems. O kad nebūtų didesnių klaidžiojimų (kaip kad pasitaikė pasibaigusios kadencijos pradžioje), linkėtina visiems Tarybos nariams tuoj pat atydziai persiskaityti JAV LB nuostatus, perskaityti šią vasarą apie LB-ę spaudoje pasirodžiusius visus straipsnius. Neužmirškime: eina kalba apie Lietuvių, Bendruomenę Jungtinėse Amerikos Valstybėse: tą "Lietuvių" rašant didžiąja raide. Išrinktųjų ir pareigų privilegiją pasiėmusiųjų atsakomybė glūdi tame, kad galėtume Lietuvių Bendruomenę didžiuotis.

Antanas Dundzila

OSKARAS JUSYS

Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Jungtinėse Tautose

Ambasadorius Oskaras Jusys gimė Anykščių rajone 1954 m. sausio 13 d. 1972 – 1977 m. studijavo Vilniaus Universitete, Teisės fakultete, o baigęs, tame pačiame fakultete dirbo asistentu.

1978 m. p. O. Jusys tęsė studijas aspirantūroje Maskvoje, valstybiniame V. Lomonosovo Universitete, Teisės fakultete, kur 1981 m. apsigynė doktoratą teisės srityje. Tais pačiais metais grįžęs į Vilniaus Universitetą, p. O. Jusys iki 1985 m. dirbo Teisės fakulteto vyresniuoju dėstytoju. 1985 m. pagal IREX studentų pasikeitimo programą p. O. Jusys vienerius metus mokėsi New Yorke, Kolumbijos Universitete, Teisės fakultete. 1986 - 1990 m. Vilniaus Universitete. Teisės fakultete dirbo docentu.

Diplomato karjerą p. O. Jusys pradėjo 1990 m., kuomet, po nepriklausomybės atkūrimo, buvo pakviestas vadovauti Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos teisės departamentui. Nuo 1993 m. iki dabartinio paskyrimo p. O. Jusys dirbo Užsienio reikalų ministro patarėju, tuo pačiu metu vadovaudamas JAV teisės firmos "McDermott, Will & Emery" filialui Lietuvoje.

1994 m. liepos 14 d. p. Oskarui Jusiui buvo suteiktas nepaprastojo pasiuntinio ir įgaliotojo ministro rangas. 1994 m. rugsėjo 1 d. Nepaprastasis ir įgaliotasis Ambasadorius O. Jusys pradėjo eiti nuolatinio Lietuvos Respublikos atstovo Jungtinėse Tautose pareigas.

Ambasadorius O. Jusys yra vedęs, augina sūnų.

★★★★★

NAUJASIS LIETUVOS AMBASADORIUS ĮTEIKĖ KREDENCIALUS JUNGTINIŲ TAUTŲ GENERALINIAM SEKRETORIUI

(New Yorkas, 1994 rugsėjo 22 d. LR Nuolatinė Misija JT-ose). Naujasis Lietuvos Ambasadorius JT-ose Oskaras Jusys šiandien įteikė savo kredencialus JT-ų Generaliniam Sekretoriui Butrosui Butrosui-Galiui.

Susitikime su JT Generaliniu Sekretorium B. Butrosu-Galiu, Ambasadorius Jusys pažadėjo, kad Lietuva aktyviai dalyvaus Jungtinių Tautų veikloje vykdamas šios Organizacijos uždavinius ir stiprinant JT vaidmenį pasaulyje. Jis išreiškė Lietuvos Respublikos ryžtą prisidėti prie JT-ų kilnių tikslų įgyvendinimo tarptautinės taikos ir stabilumo bei ekonominio ir socialinio vystymosi srityse.

Sveikindamas Ambasadorių Jusį su paskyrimu, Generalinis Sekretorius ta proga padėkojo už Baltijos valstybių taikos palaikymo batalio-

ną, kuris buvo įsteigtas ir pareiškė, kad ši žygį vertina kaip labai pozityvų ir konkretų įnašą į Jungtinių Tautų darbą.

Įteikus kredencialus, p. Butrosas-Galis supažindino Ambasadorių Jusį su savo penkiais pavaduotojais, o Ambasadorius Jusys Generalinį Sekretorių su jį atlydėjusiomis Misijos atstovėmis, patarėja Ginte Damušte ir antrąja sekretore Dalia Kraulyte.

Be Lietuvos, kredencialus šiandien Generaliniam sekretoriui įteikė ambasadoriai iš Centrinės Afrikos Respublikos, Filipinų, Islandijos, Kolumbijos, Kosta Rikos, Mauritanijos, Panamos, Rumunijos ir Rusijos Federacijos. Po kredencialų įteikimo, visi nauji ambasadoriai buvo pavaišinti šampanu ir pusvalandžiui pabendravo kartu su Generaliniu Sekretorium.

balsavimu buvo priimta ir Generalinėje Sesijoje įjungta į Kalifornijos Respublikonų Partijos Rezoliucijų sąrašą numeriu 25.

Šeštadienį priešpiečių metu pagrindiniu kalbėtoju buvo Kalifornijos Gubernatorius Pete Wilson. Jo kalba buvo rinkiminė, kalbėjo apie respublikonų kandidatų galimybes laimėti pasirinktas pozicijas ir kas daryti, kad jie ir jis pats būtų išrinkti. Pabrėžė, kad atėjo laikas respublikonams vieningai pasiruošti rinkimams ir juose aktyviai dalyvauti bei kitus raginti prisidėti ir balsuoti už respublikonų kandidatus.

Vakare, banketo metu kalbėjo svečias, JAV senato respublikonų mažumų lyde-

ris, Bob Dole, jo kalba buvo įdomi ir inspiruojanti.

Sekmadienio rytą pusryčių metu kalbėjo politikos komentatorius Bruce Herschensohn. Mums lietuviams gerai pažįstamas, per ilgus metus gynė Lietuvos reikalus ir dabar visada paprašytas randa laiką mums padėti.

Generalinėje Sesijoje kalbėjo JAV senatorius Phil Gramm.

Visų kalbėtojų pagrindinė mintis buvo, kad atėjo laikas vieningai ruošti rinkimais perimti valdžią ir sustabdyti demokratų vedamą įvairių programų ir užsienio politikos vairavimą, nes kraštas eina nuosmukio keliu.

Antanas Mazeika

KALIFORNIJOS RESPUBLIKONŲ PARTIJOS SUVAŽIAVIME PRIIMTA NATO NARYSTĖS REZOLIUCIJA

Š.m. rugsėjo mėn. 16, 17 ir 18 d.d. San Diego mieste, Town & Country viešbutyje įvyko Kalifornijos Respublikonų Partijos suvažiavimas – konvencija.

Šis suvažiavimas buvo skirtas aptarti Partijos vidaus reikalus, išklausti komitetų pranešimų, narių pristatytų rezoliucijų svarstymas ir pristatyti kandidatus š.m. lapkričio mėn. vykstantiems rinkimams. Jame dalyvavo Gubernatorius Pete Wilson, US senato respublikonų mažumų lyderis Bob Dole, Senatorius Phil Gramm, Kongreso atstovas Christopher Cox, Politikos komentatorius Bruce Herschensohn, ir kiti aukšti Respublikonų Partijos pareigūnai. Viso apie 1800 atstovų ir svečių.

Šiam suvažiavimui Kalifornijos Lietuvių Respublikonų Sąjunga paruošė NATO narystės reikalu rezoliuciją ir ją suvažiavime, pristatė Sąjungos pirmininkė Liucija Mazeikienė su pritarimu

Kongreso atstovų: Michael Huffington, Ed Royce, ir Christopher Cox, L.A. County Supervisor Mike Antonovich, Dr. Edward Teller, Director Emeritus Lawrence Livermore National Laboratory, Dr. Frank De Balogh, Amerikos Vengrų Federacijos pirmininkas, Keith McCarthy, L.A. County Centro Komiteto pirmininkas, Dr. Olgierd Klejnot, Kalifornijos Respublikonų Tautybių Grupių Tarybos pirmininkas, Emil Kvassay, Amerikos Slovakų Respublikonų Sąjungos pirmininkas, Aini Lauri, Kalifornijos Respublikonų Moterų Federacijos narė ir Viktor Vidugiris, Kalifornijos Lietuvių Respublikonų Sąjungos vicepirmininkas.

• REZOLIUCIJA

(vertimas iš anglų kalbos)

Didėjančiam politiniam ir ekonominiam nepastovumui Rusijoje, peršasi mintis, kad galimybė tos veržlios karinės, agresyvios valstybės, atgijimo gali būti gres-

mė naujai besikuriančiom demokratinėm Europos valstybėm, ir

Šios naujos, į vakarus besiorientuojančios Europos demokratinės valstybės – Lietuva, Latvija, Estija, Lenkija, Čekija, Slovakija, Vengrija ir kitos respublikos – siekia NATO narystės, kadangi tos valstybės neturi apsaugos nuo galimų agresorių, ir

Jungtinių Amerikos Valstybių – pristatytas NATO "Partnerystės vardan taikos" planas, nesuteikia realios apsaugos ir yra toks, kad neižeisti Rusijos.

Todėl tegul būna tvirtai apsispręsta, kad Kalifornijos Respublikonų Partija patvirtintų H.R. 4210 – "NATO išplėtimo Akta 1994", pateiktą Resp. Benjamin Gilman (R, NY), Kongreso Užsienio reikalų komiteto nario. Panašus įstatymo pasiūlymas yra pristatytas Senate. Šie įstatymo planai kviečia visus Kalifornijos Kongreso narius remti ir pasirašyti šią – rezoliuciją dabar ir panašių įstatymų pasiūlymą ateityje.

Ši Rezoliucija Suvažiavimo Rezoliucijos komisijos

"STAČIAU PAMINKLĄ, STIPRESNĮ UŽ VARI, UŽ PIRAMIDES KARALIŲ", AUKŠTESNĮ – GALĖTŲ PASAKYTI IR ALFONSAS MIKULSKIS

Pasakojimas apie muziką, kompozitorių, chorvedį, lietuvių tautinio meno ansamblio "Čiurlionis", iš pradžių veikusį Nepriklausomoje Lietuvoje, vėliau, jos okupacijos metais, užsienyje, vadovą. 1983 m. jis mirė JAV, Clevelande, o šiame jo palaikai buvo pervežti į Tėvynę. A. Mikulskis gimė 1909 m. spalio 14 d. Daglių kaime, Pušaloto valsčiuje, Panevėžio apskrityje.

Vieną ankstyvą Velykų rytą Alfonsėlis, eidamas minioj apie mažą medinę Pušaloto bažnyčią, pajuto nenusakomą sielą keliantį jausmą. Žmonės susikaupe giedojo velykinę giesmę: "Linksma diena mums prašvito! Aleliuja, aleliuja!" Kaip jis pats vėliau pasakojo, rodos, ir medžiai, ir skaidrus pavasario dangus kartu giedojo. Tas pakilus, neužmirštas jausmas ir nuvedė muzikos keliais, nieko daugiau netrosko, tik groti, dainuoti...

1918 m., būdamas aštuonerių metų, Kauklių dvaro kambariuose pamatė pirmą kartą rojalį ir išgirdo jį skambant. Grojo apsisistojusio dvare vokiečių eskadrono kapitonas. Valandų valandas pratūnodavo Alfonsėlis kampe klausydamasis grojimo. Kapitonas, pastebėjęs vaiko potraukį muzikai, išmokė keletą dainelių, valsų. Tai ir buvo jo pirmosios muzikos pamokos. Tėvai, broliai, seserys džiaugėsi jo meile muzikai, vis girdavo, mokė dainų. Ko gi daugiau bereikia, kai didžiausiam troškimui pritaria artimiausi žmonės!

1922 m. A. Mikulskis baigė Pušaloto pradžios mokyklą ir įstojo į Joniškėlio progimnaziją. Čia įsigijo ir muzikos teorijos žinių, dainavo chore, muzikos mokytojas duodavo padiriguoti, mokyti atskirus balsus. Baigęs progimnaziją septyniolikmetis nutarė stoti į Kauno jėzuitų vienuolyną, kur gabius vienuolius mokė muzikos. Į vienuolyną neįstojo, nes sužinojo, kad Klaipėdos konservatorijoje duoda studentams stipendijas ir su džiaugsmu ten išvažiavo. Konservatorijai tuo metu vadovavo kompozitorius Stasys Šimkus. Studijoms pasirinko violončelę ir mušamuosius instrumentus, grojo konservatorijos simfoniniame orkestre. Gabus studentas neapsiribojo viena siaura pasirinkta specialybe, o stropiai klausėsi prof. J. Žilevičiaus paskaitų apie lietuvių liaudies dainas ir muziką, aktyviai dalyvavo profesoriaus suorganizuotame būrely, kurio nariai vasaros atostogų metu rinko ir užrašinėjo seniausias dainų melodijas, ieškojo senų muzikos instrumentų ir jų atlikėjų. Kompozitoriui, pamilusiam savo tautos dainas, tai buvo neišsenkantis kūrybos šaltinis.

Pušalotietė A. Šidagytė – Tomkūnienė pasakoja:

– Vasaros atostogų namo suvažiuodavo visi miestelio

studentai. Nebuvo madoj palangos, svetimi kraštai. Visi suskrisdavo kaip kregždelės prie savo lizdų. Jokio puikumo nerodė, suburdavo vietinį jaunimą, mokė vaidinti, dainuoti, senus šokių šokti, groti. Visų subūrimų aktyviausias organizatorius ir siela – Alfonsas Mikulskis.

Turbūt neatsitiktinai ir Pušaloto kultūros namams buvo parinkta vieta nusavin-

pamų sausainių. Pridėjo gelsvių kvepiančių ir prašė perduoti vyro palaikus į Lietuvą atvežusiai O. Mikulskienei, tegu paskanauja pušalotiškų. Ir dar – baltą rožę. Deja, iki Dainų šventės nuvyto rožė ir perdavė tik sausainiukus su geriausiais linkėjimais.

...Ona su Alfonsu susituokė 1936 m. per Žolinę. Sutuokė kunigas J. Ulickas.

– Viską iki smulkmenų

mudviejų arklas buvo daina ir kanklės.

Po vestuvių jaunieji grįžo į Klaipėdą. Šalia muzikos studijų Alfonsas Mikulskis baigė vakarinę suaugusiųjų gimnaziją. 1930 m., baigęs Klaipėdos konservatoriją, įstojo į Kauno, kur mokėsi dirigavimo, kompozicijos, kartu grojo Kauno radiofono simfoniniame orkestre, valstybiniame operos orkestre, suorganizavo ir vadovavo "Nemuno" vyrų chorui, dėstė instrumentinę muziką Kauno jėzuitų gimnazijoje.

1932 m. – vėl Klaipėda. A. Mikulskis – Klaipėdos krašto giedotojų draugijų sąjungos vyr. dirigentas, ruošia rajonines dainų šventes Klai-

uzėmė Klaipėdos kraštą, Mikulskiai kartu su Pedagoginiu institutu atsikėlė į Panevėžį ir tuoj pat suorganizavus šaulių vyrų chorą. Atgavus Vilnių, abu išvažiavo į sostinę, kur 1940 m. įsteigė Lietuvos tautinio meno M.K. Čiurlionio vardo ansamblį. Jame buvo vyrų choras, kanklininkų ir šokėjų grupės. Lygiagrečiai A. Mikulskis vadovavo ir Pedagoginio instituto studentų chorui, o nuo 1941 m. dirbo Vilniaus filharmonijos liaudies ansamblio dirigentu ir administratoriumi.

Prisimenu, kaip džiaugdamiesi subėgome į organizuojamą tautinį ansamblį. Tarp lenkų dirbti buvo sunku, visur lydėjo patyčios, že-

1959 m. Čiurlionio ansamblio mišrus choras su kanklių orkestru ir vadovais -- A. Mikulskiu ir O. Mikulskiene Clevelande.
Nuotr. iš knygos "Gimtosios žemės giesmės"

toje J. Šidagio sodyboje. Čia buvo didelis klojimas ir erdvus kluonas, kur ir vykdavo visos linksmybės. Pati Anelė Šidagytė – Tomkūnienė turėjo gražų balsą ir Alfonsas daug kartų ragino jos tėvą leisti dukrą mokytis dainavimo. Tam pritarė klebonas J. Ulickas, vargonininkas V. Kartočius, bet Pušaloto ląstingalai neteko mokytis konservatorijoje. 1938 m. sumainė žiedelius, o 1949 m. iškeliavo tremtinių kančių keliais, kur ją lydėjo ne tik daina. Sublizgo ir poetės talentas. Ji turi parašiusi apie 70 eilėraščių, kurie žada išeiti atskira knygele.

Sužinojusi, kad Alfonso Mikulskio palaikai atvežti į Lietuvą ir bus perlaidojami Vilniuje verkė iš nuoskaudos, kad negali dalyvauti, kad neįstengs viena į Vilnių nuvažiuoti. Kaip pagerbti? Jautri, nesavanaudiška širdis visada randa išeitį: išpjovė gražiausių rožių žiedus, kurias atokaitoj augino ir apklojo melsdamasi Pušaloto altorių.

– Širdis apsimarino, rodos, ir pasimačiau, pasikalbėjau, pasisveikinau su visų mūsų mylimu Alfonsėliu.

Kada beuž eitum į A. Tomkūnienės kiemą, tave pasitinka kvapai: žydinčių žolynų, braškių, medaus, vėjo plaikstomų sniego baltumo skalbinių, o tą kartą – ke-

atsimenu: išpuostą vainikais bažnyčią, darnų choro dainavimą, nuoširdžias žmonių šypsenas, linkėjimus, juk čia visi pažino ir mylėjo Alfonsą. Mane šliubui Mikulskių seklyčioje ruošė su visais papročiais: moterys mokė, graudino, dainavo vestuvines dainas, o suknia buvo su ilgiausiu šleifu, baiminausi, kad parkrisiu lipdama į brikelę. Juodo arklio pakinktai, karčiai spalvingais kutais išpuošti, sėdynė austom gūniom išklota. Krapnojo toks gaivus, gaivinantis lietus, kaip Dievo palaima. Bevažiuojant nušvito saulė ir visą dieną šypsojos, kol užmigo vestuvinių dainų užliuliuota. Grįžtant iš bažnyčios kiekvienas sutiktas žmogus sveikino ranka pamojuodamas. Pasukę į Kauklių laukus, pamatėm iš toli ateinantį vienišą žmogų. Tai buvo Stasys Mikulskis, Alfonso tėvukas. Jis nesinėšė nei duonos, nei druskos, nei žalio vyno. Rankose laikė suskintą javų varpą ir lauko gėlių puokštę. Išlipom, ir jis tarė: "Būk visų laukų karalienė, mylėk šią žemę ir visas jos dovanas, gausink jos aruodus, niekada neišsizadėk savo tėvynės..." Tai buvo gražiausia puokštė, kokią esu gavusi, o prasmingi žodžiai lydi mane iki šiol. Tik mes pasirinkom kitus arimus, o

pėdoj, Juodkrantėj, Šilutėj, Pagėgiuose, o per Jonines – ant Rambyno kalno. Suorganizavo Klaipėdos šaulių chorą, daug koncertavo.

Neatsitiktinai savo gyvenimo drauge pasirinko irgi muzikę Oną Mazoliauskaitę, kurios muzikinės žinios ir kanklininkės specialybė padėjo sėkmingai abiems dirbti ir vadovauti liaudies ansambliams Lietuvoje bei išeivijoje.

Kai 1939 m. vokiečiai

minimas. Dėl to lietuviams susirinkti dainuoti ir groti buvo tikra dvasinė atgaiva. 1940 m. lyg ir neįsijautė ypatingos "vyresniojo brolio" globos, bet 1941 m. įtempiamas augo: vieni turėjo slapstytis, kiti įkliuvo į slaptųjų agentų voratinklį, prasidėjo masiniai trėmimai.

Regina Daniūnienė

"Čiurlionio" ansamblio kanklininkė

(Pabaiga kitame Nr.)

Žinios iš Chicagos

ATŽYMĖS PABĖGIMĄ IŠ LIETUVOS

"Margučio" radijo programos vedėjas Petras Petrutis sugalvojo paminėti 50 metų sukaktį nuo pabėgimo iš tėvynės, kuomet daugelis lietuvių, artėjant Raudonajai armijai, 1944 m. vasarą buvo priversti pasitraukti iš Lietuvos. Jis, apgailestaudamas, kad šios sukakties minėjimo nesiėmė jokia kita organizacija, sugalvojo bent muziką ir dainomis šią sukaktį prisiminti.

Todėl jis rengia koncertą spalio 2 d. 3 val. p.p., kuriame bus atlikti 1944 m. iš Lietuvos pasitraukusiųjų kompozitorių kūriniai. Tuos kūrinius atliks jau svetur gimusieji: sol. Jina Varytė, fleitistė Asta Šlepetytė, smuikinin-

kė Linda Veleckytė, muz. Dariaus Polikaicio vedamas "Dainavos" ansamblis ir kt.

Šis renginys žada būti įdomus. Ypatingai jo surengimo intencija tikrai nekasdieniška.

RENGIAMASI KOMP.

VL. JAKUBĖNO KŪRINIŲ KONCERTUI

Kaip žinome, šiemet suėjo 90 metų nuo komp. V. Jakubėno gimimo. Ta proga Lietuvoje ir Chicagoje įvyko minėjimai. Tačiau Chicagoje sekančiais metais dar norima šią sukaktį kiek plačiau paminėti kompozitoriaus kūrinių koncertu. Norima sudaryti jungtinį chorą, kurio repeticijos prasidės spalio 3 d. 7:30 val. vak. Ziono parap. salėje, 9000 S. Menard Ave. Laukiama gausaus dainininkų būrio. Informacijai skambinti A. Buntinaitei (312) 776-4301. Ed. Šulaitis

Naujos knygos

"KORP! NEO-LITHUANIA"

Tai trečioji Lietuvių Studentų Tautininkų Korporacijos Neo-Lithuania knyga, kurią išleido Korp! Neo-Lithuania Vyriausioji valdyba (V.Jonušienė, dr. J.Lendraitis, A.Augaitis, L.Mikužienė ir V. Mažeika) 1993 m. Chicagoje. Leidinį paruošė redakcinė kolegija - J.Jurkūnas, V.Mažeika, J.Andrašiūnas, A.Gulbinienė, A.Juodvalkis, V.Račkauskas, ir M.Valiukėnas.

Kaip ir pridera jubiliejiniam leidiniui (jame aprašoma 70-ties metų korporacijų gyvavimo istorija), tai tikrai gerai paruošta ir nemažiau puikiai (visais atžvilgiais) išleista knyga. Ji turėtų būti vienodai brangi visiems korporantams, nes, kaip pažymi leidėjai, jie siekė, kad vyresnieji korporantai, kurie per ilgus dešimtmečius puoselėjo ir ugdė Korporacijų idėjas, pajustų paguodą, o jaunieji, vadovaudamiesi šūkiu Pro Patria!, siektų išlaikyti lietuviškumą, kovotų dėl tautos laisvės ir gerovės.

Savo ruožtu, redakcinė kolegija, kreipdamasi į skaitytojus, rašo:

"Šis ledinys tebus tiltas, sujungias nepriklausomo meto, steigimosi ir gražaus augimo laikotarpį, per okupacijų metais pakeltas kančias, gyvybės aukas ir iškentėtą pažeminimą ir paniekinimą, su išeivijoje, nors ir nepalankiose sąlygose, išaugusiomis atžalomis." Ir toliau:

"Šis leidinys taip pat tebūnie, nors ir labai kuklus, įro-

dymas, kad tautinės minties korporacijos išliko likiminėje laisvės kovoje drauge su visa tauta. Toje skaudžioje likiminėje kovoje PRO PATRIA nebuvo vien žodžiai, bet tikėkime turės savo didžią prasmę ir ateityje".

Netgi detaliam nesigilinant į knygos turinį, galima nedvejojant teigti, jog tiek leidėjams tiek ir redakcinėi kolegijai užsibrėžtą tikslą įgyvendinti pavyko. Be abejo, kritikai bei recenzentai, nuodugnai išnagrinėję knygą, greičiausia ras vienokių ar kitokių trūkumų, netikslumų, kalbos klaidų ir pan. Tačiau neabejoju, jog ir jų padarytos pastabos nesumenkins knygos vertės.

Laiko tėkmė taip lėmė, kad man neteko būti korporantų gretose. Ir dėl to suprantama, apie korporacijų veiklą tegalėjau patirti tik iš atitinkamų leidinių ar vyresniųjų pasakojimų. Vėl gi, laikas ir sąlygos lėmė taip, kad, kada sąmoningai pradėjau suvokti korporacijų prasmę, visi leidiniai ir knygos apie jas, nekalbant jau apie pačias korporacijas, to meto Lietuvoje atsidūrė už įstatymo ribų, o apie tas šviesias asmenybes, kurias ir puoselėjusias korporacijas bei apie jose tautinę sąmonę subrandinusią Lietuvos šviesuomenę tebuvo platinamas melas ir šmeižtas. Todėl tik dabar ir tik šios knygos dėka pirmą kartą tiek daug sužinojau apie šias patriotines studentų organizacijas, jų veik-

lą, nueitą kelią ir, svarbiausia, apie žmones, visas jėgas atidavusius tautinei savimonei ugdyti ir netgi gyvybę praradusius už korporacijų idėjas. Iš tikro, kiek daug ir kokių šviesių asmenybių per visą korporacijų gyvavimo laikotarpį dalyvavo jų veikloje! Kiek energijos ir kokių gilų patriotiškumo jausmą turėjo tie, kurie, netgi būdami atskirti nuo Tėvynės, ryžosi atkurti Neo-Lithuania korporaciją svetimosiose šalyse. Ir šitai jie padarė! O tai neabejotinai buvo, visų pirma, nepaprasta paskata lietuviškajam jaunimui išlaikyti savo tautines tradicijas ir antra - tai buvo nemažesnė moralinė parama Tėvynėje pasilikusiam akademiniam jaunimui, kurio didžioji dauguma, nežiūrint nuožmaus teroro, visus 50 metų nepasidavė okupanto užmačioms išugdyti iš jų "homo sovieticus".

Verčiant knygos lapus, ka-leidoskopiškai prabėga laikas nuo Korp! Neo-Lithuania įsteigimo, jos suklestėjimo paskutiniaisiais nepriklausomybės metais iki jos brutalaus likvidavimo. Paskui vėl naujas atgimimas, veikla naujose sąlygose ir gilus susirūpinimas tolimesniu likimu. Lygiagrečiai su korporacijos istorija, knygos puslapiuose užfiksuoti ir jos aktyviausių narių gyvenimai ir likimai. Net 40 knygos puslapių prireikė išvardinti jau pasitraukusių iš mūsų tarpo buvusių korporantų, mecenatų ir aktyvių talkininkų, nemažai daliai iš kurių teko praeiti žiaurius sovietinio

Kaunas, Petrašiūnų kapinės. Paminklas knygnešiams, kuriame iškalti poeto J.Graičiūno žodžiai: Už "Aušrą", Lietuvai užgintą, / Už "Varpą", uždraustas knygas / Žandarai ginė surakintą, / Užlaužę surištas rankas, / Toli į Sibiro taigas. L.Kulbienės nuotr.

"teisingumo" išbandymus.

Prieš užverčiant paskutinį knygos lapą nejučiomis susimąstai - kokią didžiulę dvasinę galią turėjo tiems žmonėms žodžiai PRO PATRIA. Ir tuo pat metu pajunti nerimą, kad pastaruoju metu, kaip matyti iš korporantų atžalyno pasisakymų, mūsų išeivijos jaunajai kartai tie žodžiai neretai belieka tik formaliu proginu šūkiu. O labai gaila, nes atkovota Tėvynės laisvė yra dar tokia

trapi, nuolat jos tykojančių pavojų akivaizdoje.

Š. m. lapkričio 11 d. Korp! Neo-Lithuania švenčia savo 70 metų jubiliejų. Ši knyga tai tikrai puiki dovana tokiai sukačiai!

Baigiant telieka tik painformuoti, jog knygą galima užsisakyti pas kol. Algį Augaitį (505 S.Nolton, Willow Springs II 60480, tel. (708) 839-0419). Knygos kaina su persiuntimu \$32.50.

A.Bundonis

DIRVOS BENDROVĖ KNYGOMS LEISTI

Tokiu pavadinimu 1994 metais pasirodė knyga, kurios autorius Vladas Žukas. Knyga spausdinta Kaune, "Spindulio" spaustuvėje. Tiražas 1000 egz. Redaktorė Toleina Daržinskaitė, dail. Eugenijus Karpavičius.

Autorius, pasinaudodamas plačia archyvine medžiaga, supažindina skaitytojus su minėtos bendrovės įkūrimu ir jos plėčia bei šakota veikla nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo iki antros Sovietų Sąjungos okupacijos.

Iš knygoje patiektų duomenų matyti, kad "Dirva" buvo ne vien tik komercinė bendrovė, bet kartu ir svarbus veiksnys atsikūrusios Lietuvos švietimo ir kultūros darbe.

Jos plati veikla knygoje išdėstyta septyniuose skyriuose: Pirmas veiklos etapas, "Dirva" ir jos steigėjai, Spaustuvė, Leidykla, Knygų prekyba ir reklama, Okupaci-

jos metai, Iliustracijos ir priedai.

Taip pat įdomu, kad už tokią sėkmingą bendrovės veiklą, per visą jos gyvavimo laikotarpį, faktinai buvo atsakingi tik du asmenys, t.y. Adomas Dundzila ir Bronius Sirutis. Knygoje autorius, kaip įdomią asmenybę ir labai veržlų verslininką, pristato mums Adomą Dundzilą. A. Dundzila, gimęs dar spaudos draudimo laikais ir užaugęs knygnešių aplinkoje, matyt, jau nuo tada nešiojo savo širdy mintį, spausdinti lietuviškas knygas bei nešti į kaimą šviesą ir kultūrą. Tikėdamas sulaukti laisvos Lietuvos, jis pasirinko naudingą laisvam kraštui darbą, būtent tarnauti prekybos įstaigų ir knygyne. Dirbdamas knygyne gerai susipažino su knygų platinimu ir turėjo progos susitikti ir pabendrauti su to laiko šviesuomene, ypač mo-

kytojais. Mokytojų paraginttas net pats pradėjo rašyti. Taigi parašė nedidelę 48 psl. knygelę - elementorių "Dieve padėk".

Vėliau, atidaręs Vilkaviškyje knygyną, lemtingai sutiko tos apylinkės mokytoją Bronių Sirutį, su kuriuo įkūrė "Dirvos" bendrovę ir abu liko partneriais iki bendrovės likvidavimo.

Apie bendrovės steigimą ir damų abiejų savininkų bendradarbiavimą autorius knygoje pateikia nemažą duomenų.

Abiejų savininkų sutarimu "Dirvos" tekste bendrovės durų pasirodė ir iškaba "B-vė Dirva" knygynas ir rašomų dalykų krautuvė. Po kelių sėkmingų metų bendrovė finansiniai sustiprėjo ir 1921 m. skilo į dvi dalis. B. Sirutis paliko Marijampolėje vadovauti spaustuvei ir knygynui, o A. Dundzila išsikėlė į Kauną, kur taip pat atidarė kontorą su knygynu ir spaustuve. Be to Dundzila Kaune suaktyvino leidybinę veiklą ir pradėjo leisti knygas. Dabar šalia knygyno gimė ir "Dirvos" leidykla, kuri įsigijo net

savo firmos ženklą (Logos). Firmos ženklą sukūrė dail. A. Aleksandravičius, kuris vaizdavo sėją stovinti ant knygos. Žinoma, su knygų leidyba buvo nelengva, nes jaunai leidyklai buvo gana sunku konkuruoti su žinomom didelėm leidyklom "Spaudos Fondu" ir "Sakalu". Tačiau A. Dundzila, būdamas geru komersantu, su knygų leidimu elgėsi labai atsargiai. Mat tais laikais Lietuvoje nedaug buvo viešų bibliotekų ir grožinę literatūrą buvo gana sunku parduoti. Leidyklos darbai kas met labai svyravo. Sėkmingiausi metai buvo 1930-31.

Toliau knygoj kalbama daugiau apie leidyklos kultūrinį įnašą į lietuvių tautos gyvenimą, negu apie jos komercinius laimėjimus. Ypač daug dėmesio bendrovė kreipė į lietuvių tautos švietimą. Tad nemaža leidinių buvo išleista pedagoginio turinio, vadovėlių pradinėms mokykloms ir gimnazijoms. Leidykla apie save subūrė žinomiausius tada gyvenusius pe-

dagogus ir vaikų, bei paauglių literatūros atstovus. Populiariausi autoriai P. Mašiotas, J. Damijonaitis, A. Giedrius, M. Vasiliauskas ir kt. Žinoma nesvetima leidyklai buvo ir grožinė literatūra, muzikos kūriniai bei vertimai. Leidžiant šią literatūrą leidykla daug dėmesio kreipė ir į knygų parengimo kultūrą t.y. į knygos kokybę bei poligrafinę jos išvaizdą. Iš leidyklos periodinės spaudos pažymėtini žurnalas "Sėjos baras", A. Giedriaus redaguojama "Saulutė" ir B. Siručio iniciatyva laidžiamas "Suvalkų kraštas".

Bendrovė turėjo knygyną Marijampolėje, Kaune ir Vilniuje. Visi jie turėjo tą pačią paskirtį, bet parduodamomis prekėmis įvairavo.

Bendrovė nemažai dėmesio skyrė ir reklamai, kur jos skelbimai daugiausia tilpdavo dienraščiuose ir žurnaluose. Be to A. Dundzila kartais paprašydavo žinomų asmenų parašyti ir teigiamas

(Nukelta į 8 psl.)

ŽODIS TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMO PROGA

Vytautas Abraitis

Rugsėjo 8 dieną, katalikų bažnyčiose šventėme Mergeles Marijos, Dievo Motinos gimtadienį. Nuo 1930-jų metų nepriklausomoje Lietuvoje tą dieną buvo švenčiama ir kaip valstybinė - Lietuvos tautos šventė. Dvi sujungtos, bažnytinė ir valstybinė, šventės darniai simbolizavo nepriklausomos Lietuvos valstybinę pagarbą katalikų bažnyčiai, kaip atstovaujančiai daugumai Lietuvos gyventojų ir Lietuvos tautos pagarbą savo didingai praečiai ir Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės to meto valdovui Vytautui Didžiajam. Vadovaujantis ta didinga Lietuvos valstybingumo istorija, vasario 16-ją ir rugsėjo 8-ją, su pagrindu didžiavomės 1918-tais metais nepriklausomybės paskelbimu, o vėliau ir jos, kaip nepriklausomos Lietuvos valstybės, kitų valstybių pripažinimu.

Nesunku suprasti, kad tokių švenčių negalėjo pakęsti Lietuvos okupantas ir todėl jas abi uždraudė švesti. Tie, kurie drįso nepaklusti uždraudimui, buvo baudžiami bausmėmis iki ištrėmimo iš Lietuvos.

Sovietų sąjungos vyriausybei, kovojančiai prieš tikėjimą ir lietuvių tautos patriotiškumą, Vasario 16-jį ir Tautos šventę buvo, galima sakyti pilna anomalija - priešingybė jos tikslams Lietuvoje: sunaikinti ar bent susilpninti tikėjimą, uždarinėjant bažnyčias, nusavinant jos turtus, uždraudžiant visą eilę religinių apeigų. Sunaikinti ar bent susilpninti lietuvių tautos patriotizmą ir atsparumą, uždraudžiant tautinių ir

valstybinių švenčių minėjimus ir bet kokią pasipriešinimą jų tikslams, kurie galėtų būti bet koku akstinu ar simboliu jų pavergtiems, siekiant atgauti bažnytinę ir valstybinę nepriklausomybę. Tenka pripažinti, kad sov. Sąjungos vyriausybė tai teisingai numatė: lietuvių tautinis patriotiškumas, įskaitant net ir sąžinės balsą kai kurių lietuvių komunistų, religinis bažnyčių prieglobstis ir tikėjimas laisvės atgavimu, 1990-tais atvedė į Lietuvos politinės nepriklausomybės atstatymą.

Manau, kad nei kiek mūsų nestebina, kad Tautos šventę neleido švesti okupantai, bet, bent mane, stebina, kad ji nėra atgaivinta dabartinėje nepriklausomoje Lietuvoje. Vieton to įvesta nauja Mindaugo karūnavimo karaliumi diena - liepos mėn 6-ją dieną. Neturiu tikslo ir nenoriu mažinti, ar menkinti nei vieno Lietuvos istoriško valdovo. Visi kovojo už lietuvių tautos išlikimą.

Bet kaip dauguma iš mūsų gerai žino, kad 1930-tais metais rugsėjo 8-jį diena buvo parinkta švesti, kaip valstybinė tautos šventė, derinant ją su bažnytine Mergeles Marijos švente, derinant ją su kunigaikščio Vytauto Didžiojo numatytu karūnavimu Lietuvos karaliumi ir, svarbiausia, derinant ją su Lietuvos apogėjinio istorijos laikotarpiu, tai yra, daugiau ar mažiau su laikotarpiu, kai Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė nekartą beldėsi į Maskvos vartus ir kad lietuviai yra apgynę Maskvos kunigaikštiją nuo totorių. Neabejotina, kad toks priminimas slaviškoms ir kitoms tautoms ne-

galėjo ir negali patikti, kuris prikišamai pirštu rodė, kad istoriškai buvo ir toks laikotarpis, kai lietuviai buvo galingesni už kitas didesnes tautas. Nežiūrint to, kaip tas kai kam bebūtų skaudu, bet tai yra istorinis faktas!

Kaip daugelis iš mūsų prisimena, 1930 metais, švenčiant Vytauto Didžiojo 500-tų metų mirties sukaktį, po visą Lietuvą su didele pagarpa buvo nešiojamas jo paveikslas iš miestų į miestus, iš miestelių į miestelius iš bažnytkaimių į bažnytkaimius, gerbiant ir didžiuojantis juo, kaip Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės valdovo nuopelnais. 1930 metais, jo atmintį pagerbdami, tais metais gimusius vaikus veik išimtinai krikštino jo vardu.

Bet tuo metu aš negirdėjau nei vieno iš mūsų istorikų, kad padangėn keliamas ne tas kunigaikštis, ar istoriškas laikotarpis. Bet gi, sovietmečio metais išaugę istorikai šiandien mums tvirtina, kad nuo 1930-tų metų mes klaidingai garbinome ne tą kunigaikštį ir krikštijome tų metų gimimo vaikus daug mažesnės vertės kunigaikščio vardu!?

Nežinau, kaip jums, bet man tai kvepia sovietinės 50-ties metų įtakos, arba jos liekanų Lietuvoje vaisiumi, lygiai kaip ir dabar Lietuvoje dar sunku jiems rašyti, ar ištarti žodį "Lietuvių tauta". Tokios sovietinės galvosenos liekanų dar apstu ir šiandien Lietuvoje visoje eilėje kitų sričių.

Nežinau, kaip ilgai mes, užsienio lietuviai, dar minėsime rugsėjo 8-ją kaip tautos šventę, bet tikiu, kaip ir daugelis iš jūsų, kad mūsų širdyse ji pasiliks, kaip graži, brangi ir turininga nepriklausomos Lietuvos valstybinė šventė.

V. Abraitis, 1994.IX.11

Prie paminklo Vytautui Didžiajam Veliuonoje.

L.Kulbienės nuotr.

V. LANDSBERGIO PAREIŠKIMAS dėl J. Primakovo išdėstytų Rusijos politikos krypčių NVS "viduje" ir "išorėje"

Iš to, ką Rusijos užsienio žvalgybos vadovas š.m. rugsėjo 21 d. pranešė žurnalistams, ryškėja konceptualių politikos dalykų, labai svarbių atgavusioms nepriklausomybę Baltijos šalims ir buvusioms sovietų respublikoms, kurias Rusija vėl stengiasi reintegruoti į savo valdomą sąjungą arba sandraugą bei "erdvių" sistemą.

Tarptautinei propagandinei kovai Rusijos žvalgybos dokumente pasirūpinta naujos orveliškos terminologijos. Taip nepriklausomybės siekis ir atvirumas pasauliui pavadintas "izoliacionizmu". Savo ruožtu Maskvos valdymas kaimynams esąs gerovės šaltinis, tvarkos ir taikos garantija. Bet nepriklausomybę nuo Maskvos vadinti izoliacija galima tik tuo atveju, jei Maskva suvokiama kaip vienintelis pasaulio centras. Visa tai jau buvo. Iš esmės tokie ideologai nesukuria nieko nauja, tik semantiškai atšviežina senąją sovietų žodyną.

Jei Vakarai remtų Rusijos kaimynų nepriklausomybę, tai būtų "pavojinga", sakoma tiems Vakarams ir čia iš tikrųjų kartojama 1989-1991 m. SSRS propagandos tezė, jog Vakarai turi nepadėti "respublikoms", o tik Maskvoje sėdinčiam biurokratų "centrui".

Baltijos valstybėms bus mėginama primesti analogiš-

kus Nepriklausomų Valstybių Sandraugai reintegracinius procesus, kuriuose vėl numatoma pavaldumo Rusijai "konfederacinė forma". Savo žinybos rėmuose J. Primakovas draudžia Baltijos valstybių bendradarbiavimą su Vakarais. Draugiška Rusijos žvalgyba turės arba jau turi slaptosios veiklos monopolį. Mafijų keliai per Baltijos valstybes į Vakarus turi būti netrukdomi ir apsaugoti, kontroliuojami pirmiausiai Rusijos.

Iš ekonominių ir gynybinių "bendrų erdvių" einama į bendrą politinę, jau tiesiai vadinamą "NVS erdve". Nereikėsia rūpintis naujomis rinkomis, tarpusavio sienomis, naujai suvokiamais gynybos reikalais, gyventojų repatriacija. Kitaip tariant, "seniau buvo geriau", ir neveltui J. Primakovo žinybos dokumente toliau egzistuoja "buvusi SSRS" su savo dabartiniais teigiamais "vidaus" procesais bei nesupratinga, nedraugiška arba kenkiančia "išore". Tai "tolimojo užsienio" išorei ir skiriamas atviras Rusijos žvalgybos dokumentas. Jo tikslas - paveikti, kad Vakarai remtų Maskvos siekius, netrukdytų valdyti ir naudoti visą postsovietinę erdvę. Toks būtų naujas Jaltos pobūdžio susitarimas de facto, jei Vakarai priimtų Maskvos tezes.

1994 m. rugsėjo 23 d.

DIRVOS BENDROVĖ KNYGOMS LEISTI

(Atkelta iš 7 psl.)

recenzijas. Apskritai bendrovės komercinė veikla šioje knygoje autoriaus gana plačiai išdėstyta ir, kas knygą skaitys, ras daug žinių rodančių nepaprastą abiejų bendrovės savininkų verslinį sugebėjimą bei patriotinį nusiuteikimą puoselėjant tautos švietimą.

Bendrovei pasiekus savo veiklos kulminacinį tašką ir užėmus prestižinę vietą tarp kitų tokio pobūdžio įstaigų, 1940 m. Lietuvą Sovietams okupavus, jos gyvybinis siūlas nutrūko. Bendrovė buvo nacionalizuota ir turtas nusavintas. Tik vokiečių okupaciniais metais buvo mėginta bendrovę atgaivinti. Tačiau tik knygynai buvo gražinti, leidyk-

lą atgaivinti okupacinė vokiečių valdžia nedavė leidimo.

Artėjant antrai sovietinei okupacijai A. Dundzila ir B. Sirutis su šeimom pasitraukė į Vokietiją. Tačiau B. Sirutis 1945 metais mirė ir palaidotas Tubingene. O žmona su sūnum išvežta į Sibirą. A. Dundzila 1949 metais iš Vokietijos atvyko į Ameriką ir apsigyveno Chicagoje. Čia 1951 m. mirė. Tad toks trumpas šios knygos turinys. Toliau 30 knygos puslapių užima iliustracijos, t.y. abiejų "Dirvos" vadovų su šeimomis, spaustuvės, išleistų knygų kitų leidinių nuotraukos. Priede dokumentai ir laiškai.

Apskritai knyga parašyta taisyklinga kalba ir sistematingai. Apie bendrovės gy-

vavimą ir veiklą autoriaus surinkta gausi medžiaga, knygoje labai rimtai ir apgalvotai išdėstyta. Labai stropiai surinkti esminiai duomenys suteikia skaitytojui pilną "Dirvos" bendrovės vaizdą, kurio taip išsamaus gal niekas neturėjo ir bendrovės veikimo metais. Tik šią knygą perskaičius galima suprasti ir įvertinti "Dirvos" atliktą darbą Mūsų tautos švietimo ir kultūros kelyje. Tenka pastebėti, kad autorius šią knygą lietuvių kultūros istoriją apdovanojo labai vertingu kūriniu, kuris ir šiaip kiekvienam besidominčiam mūsų praeityje nuveiktais darbais bus įdomus paskaityti.

H.S.

Skaityt kit ir platint kit
DIRVA

BARZDA

Vladas Vijeikis

Ar pastebėjote? Paskutiniu metu barzda įėjo į madą. Tiesą sakant ji tik atgavo savo pirmąsias teises, kurios gal per eilę metų buvo nustumtos į šalį. Kaip žinoma barzda auga vyrams. Kartais ir moterims išauga. Bet tai jau nuostabybė rodoma cirkuose. Taigi, tenka kalbėti tik apie vyriškas barzdas. Barzda turi nepaprastos garbės reikšmę. Dievas vaizduojamas su barzda. Gal jis neturi skustuvo.

Šiais laikais skustuvai yra nepaprastai ištobulę. Tiek ištobulę, kad kirpykloje niekas nebeskuta barzdų, nors tų plaukų specialistai dar vadinami "barber", kas, lietuviškai kalbant, panašėtų į barzdiskutį.

Daugumas iškilingų istorijoje prasimušusių vyrų nešiojo barzdas. Marksas (tegu jis pekloje dega) turėjo didelę barzdą. Leninas bent kiek mažesnę, kaip pridera. Jeigu jau išivėlėme į Rusijos istoriją, tad paminėkime Petrą pirmąjį. Jis jokios barzdos neturėjo. Tad atrodo pavydėjo barzdotiems ir be pasigailėjimo kirpo barzdas kurį tik pagaudavo. Atrodo, kad gudrus finansistas patarė apdėti mokesčiais barzdas. Kiek pinigų į iždą plauks. Taip ir įvyko. Nori nešioti barzdą, parodyk medalijoną, už kurį reikia gerokai apmokėti. Amerikoje šunys nešioja medalijonus ar turi barzdas ar ne.

Lietuvoje, atrodo, barzdos buvo labai populiarios. Iki šiandien dainuojam: "lietuviai barzdočiai dūmoja". Mūsų prabočius sunku išivaizduoti be barzdų. Tik Vytautas vaizduojamas be barzdos.

Kalbant apie barzdas, prisiminiau kaunišką posakį: "prisiuvo barzdą", kas reiškia, kad finansiškai apstatė. Baisiai nevalyvus posakis. Ne-

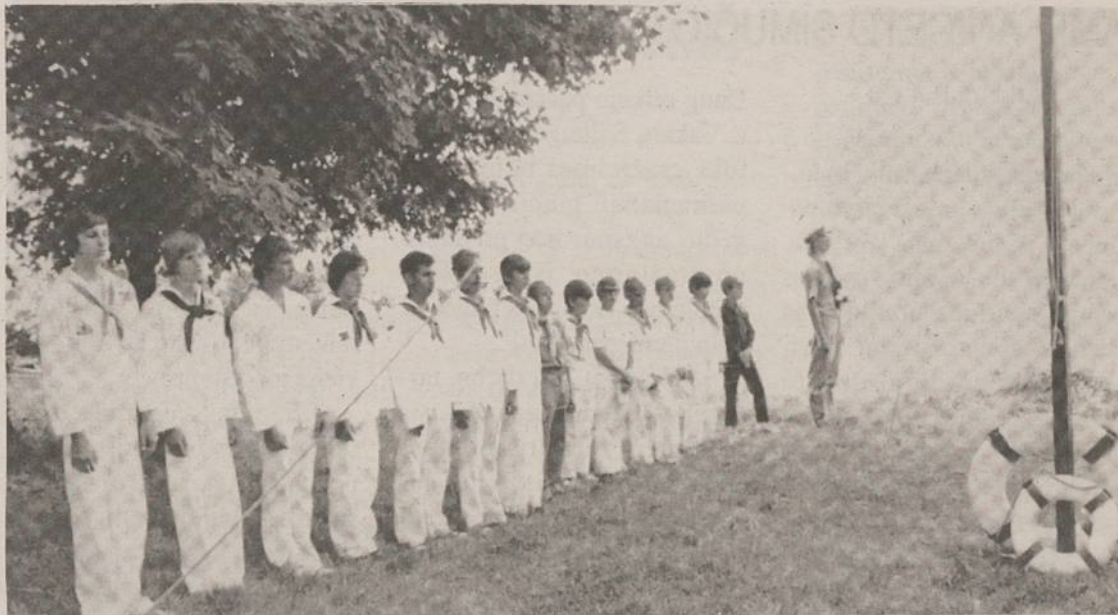
galima išsiaiškinti, ką jis tikrumoje reiškia. Bet taip buvo.

Mūsų netolimoje istorijoje barzdos taip pat vaidino savo vaidmenį. Kas galėtų išivaizduoti Basanavičių be barzdos? Antanas Smetona ir Vincas Kudirka turėjo panašias barzdas. Liudas Gira labai stengėsi iširikiuoti į barzdočių eiles. Bet jo barzda buvo tokia, kad ožys gėdintųsi.

Žinau, kad kai kurie labai norėtų turėti barzdas. Bet kad neauga. Dygsta kažokie gyvaplaukiai. Su tokia barzda negali niekur pasirodyti. Tenka skusti kas savaitę. O yra tokių kurie turi skusti kasdien. Ir kam? Tie galėtų turėti gražią barzdą. Neįvertina Dievo duotos dovanos. Ir nereikėtų elektrinių skustuvų, peilių. Koks sutaupymas.

O kaip mūsų gražioji lytis įvertina barzdas? Gėdingai prisipažinsiu, negirdėjau. Bet, kas supras kas joms gražu, kas ne. Čia reikia ilgų studijų. O pagaliau ir po to nesužinosi.

Grįžtant. Kodėl Vytautas Didysis be barzdos? Istoriškai turėtų rūpėti tas klausimas. Bet jie atrodo užsiėmė kitais reikalais ir į tą svarbų istorinį klausimą neatkreipė dėmesio. Labai skandalingas neapsižiūrėjimas. Tad tenka spėti, gal tuo laiku jau buvo išrastas elektrinis skustuvai? Ne, dar nebuvo. Elektra dar nebuvo išrasta. O gal jam žmona Kalėdom padovanojo labai modernų skustuvą su išimamais peiliukais. Ne. Dar nebuvo. O gal jam barzda neaugo? Ne. Tai labai pažemintų jo garbę lietuvių barzdočių bendruomenėje. Prieiname prie labai sunkaus klausimo. Ateities istorikai gal išnarplios, jeigu tuolaikinės valdžios neliups jiems rašyti pagal jų nurodymus.

ATGAIVINAMI JŪRŲ SKAUTAI CLEVELANDE. Clevelando jūrų skautai nori atgaivinti veiklą ir pradeda darbą. Kviečiame visus berniukus nuo 6 metų amžiaus, kurie nori būti jūrų skautais, registruotis pas Edvardą Kižį, tel. 546-9729. Nuotraukoje: Clevelando jūrų skautai stovyklauja prie Pymatuning ežero. V.Bacevičiaus nuotr.

(Atkelta iš 2 psl.)

bus perkelti nelegalūs emigrantai iš Guantanamo jūrų laivyno bazės.

• Japonijos vyriausybė paskelbė, jog ji siekia Jungtinių Tautų Saugumo taryboje pastovaus nario vietos. Jungtinių Tautų sekretorius pareiškė pritarimą tokiam Japonijos pageidavimui. Šiuo metu pastoviais tarybos nariais yra: JAV, Britanija, Kinija, Prancūzija ir Rusija.

• Lenkijoje įvyko jungtiniai kariuomenės manevrai, kuriuose pirmąsyk dalyvavo šešių NATO valstybių ir šešių buvusių Varšuvos pakto šalių kareiviai.

• Prancūzijos prezidentas Francois Mitterrand pareiškė, jog jis iš savo vietos pasitrauks tik tuo atveju, jei jo prostatos vėžys to pareikalaus.

• Europos Sąjungos užsienio reikalų ministrai kritikavo JAV grasinimą panaikinti Bosnijos musulmonams draudimą isigyti sunkiųjų ginklų.

• Rugsėjo 6 d. netikėtai pasitraukė Kirgizijos vyriausybė. Prezidentas Askar Akajev paskelbė naujo seimo rinkimus. Kirgizų parlamentas toliau vadinamas Aukščiausiąja Taryba, kurioje yra

Iš visur apie viską

350 narių iš 4.2 mil. gyventojų. Dabar siūloma rinkti 105 narių seimą. Krašte kirgizai sudaro tik 56 nuoš. visų gyventojų, siaučia kyšininkavimas, nors šalyje iškaskama nemažai aukso, viešpatuoja skurdas, valdžia tebėra buvusių komunistų rankose.

• Pernai įsteigta Albanijos valstybinė aviacijos linija, veikusi bendrai su Austrijos Tyrolean Airlines, Albatransport, bankrutavo, nes valdžia pakėlė mokesčius, pradėjo kištis į vadovybės reikalus, negavo pakankamai keleivių. Mokesčiai atstūmė kitų valstybių investicijas ir net didžiosios užsienio oro bendrovės nutraukė skridimus į Tiraną, albanų sostinę.

• Aukso ir deimantų pirklio Harry Oppenheimerio vadovaujama De Beers bendrovė susitarė pirkti Rusijoje iškaskamus deimantus, kurie sudaro 26 nuoš. viso pasaulio deimantų gavybos. Daug Rusijos politikų propaguoja mintį, kad Rusijai reikėtų pasitraukti iš De Beers "imperijos" ir nepriklausomai pardavinėti savo deimantus. De Beers valdo 50 nuoš. pasaulio deimantų prekybos.

• Kinijos valdžia netikėtai atidengė valstybės paslaptį, kad ji pagamina nemažai aukso ir yra šešta pasaulyje aukso iškaskėja. Daugiau aukso gaunama Pietų Afrikoj, Botswanoj, Angoloj, Rusijoje ir Australijoje.

• Sausio mėn išrinktas Krymo prezidentas Jurij Meškov paskelbė rugsėjo 12 d., kad jis paleidžia vietinį parlamentą ir perima jo galias. Krymo seimas kitą dieną ne tik "atsiėmė" savo teises ir galias, bet paskelbė, kad prezidento galios panaikinamos, nes jis netinkamas savo pareigoms. Dar nežinia, kaip tas ginčas pasibaigs, tarpininkauti bando Ukrainos prezidentas Kučma.

• Rugsėjo 11 d. Kanadoje viešėjo Lenkijos prezidentas Lech Walensa. Jis pasigyrė, kad Lenkijoje padėtis vis, pamažu gerėja, ekonominis augimas nemažėja, nedarbas stabilizavosi apie 16 nuoš. Lenkija su pasitikėjimu žiūrinti į ateitį, nors šiuo metu infliacija siekianti apie 30 nuoš. Prezidentas prašė kanadienčius investuoti lėšas Lenkijoje.

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.

NAUJA
KNYGA

Vlado Vijeikio
linksmi pasakojimai

\$8.00. Persiuntimas \$2.50

Tėviškė. 4346 S. Western
Chicago, IL 60609

Taip pat gaunama Dirvoje

AMB. ANICETO SIMUČIO PAGERBIMAS

(Atkelta iš 4 psl.)

lietuvių prekybos rūmai, po 5 metų papildydami nauja laida.

Jo veikla anksti buvo pastebėta ir tinkamai įvertinta. Jau 1939 m. Vasario 16-osios proga Lietuvos prezidentas Antanas Smetona jam suteikė DLK Gedimino penkto laipsnio ordiną. Jis taip pat buvo apdovanotas Lietuvos nepriklausomybės dešimtmečio medaliu.

Vėliau Šaulių Sąjunga Išeivijoje jį pagerbė Šaulių žvaigždės ordinu, o Lietuvos Skautų Sąjunga – ordinu už nuopelnus. O š.m. gegužės mėn. 23 d. Lietuvos Respublikos Prezidento Dekretu Nr. 297 už nuopelnus Lietuvos valstybei apdovanojamas DLK Gedimino 3-ojo laipsnio ordinu.

Nutrūkus nepriklausomos Lietuvos valstybinio gyvenimo siūlui, užsienyje buvusi Lietuvos diplomatinė tarnyba nekapitulavo, o perėjo į naują veiklos formą. Kadangi tiek sovietinė, tiek naciškoji okupacija be atodairos naudojo genocidą prieš lietuvių tautą, laisvojo pasaulio lietuviai visai stengėsi atkreipti pasaulio dėmesį į tokį barbarišką okupantų elgesį. Tuo pačiu ir Lietuvos Pasiuntinybė Washingtone ir Generalinis Konsulatas New Yorke – aktyviai įsijungė į šį darbą. Apie anų metų veiklą ambasadorius Simutis taip sako:

"Baigiantis karui išaiškėjo, kad netoli šimto tūkstančių mūsų tautiečių yra pasitraukę į Vakarus. Okupantas reikalavo juos visus perduoti jo malonei: tariamai grąžinimui į okupuotą Lietuvą.

Daug reikėjo pastangų įtikinti Vakarų Sąjungininkus, kad toks grąžinimas būtų lygus pasmerkimui mirčiai. Pabėgėlius apgynus nuo priverstinio grąžinimo, iškilo nauja problema – kur juos padėti ir kaip jiems pagelbėti".

Šalia visų kitų darbų, tartum jų būtų jam neužtekę, šis smalsusis žemaitis pradėjo ieškoti pirmųjų lietuvių pėdsakų Amerikoje. Tuo metu lenkai didžiavosi tūlu Karoliu Kuršium, pirmuoju aukštesnės mokyklos steigėju New Yorke. Pasiraisus po New Yorko archyvus ir susizinojus su Leideno universitetu, buvo rasta, kad po dviejų metų mokytojavimo New Yorke Kuršius grįžo Olandijon ir Leideno universitete (1661.XI.27) registravosi kaip "Carolus Alexandrus Curtius, Nobilis Lituanus Juris et Medicinae Candidatus". Taip buvo paneigtos klaidinančios lenkų pretenzijos ir jų jam prikerpta lenkiška pavardė. Bet didžiausias šiuo darbu pasitenkinimas įvyko tada, kai trijų šimtų metų sukakčiai atžymėti toje vietoje, kur buvo Kuršiaus mokykla, iškilmingai buvo iškabinta memorialinė lenta kurios atidengimo ceremonijoje, be tuometinio New Yorko mero kalbos, gerbiamam jubilijatui irgi teko pasakyti kalbą – kaip to viso reikalo organizatoriui.

Ir taip per ilgus sovietinės okupacijos metus, ši darbšti bitelė plušo, dirbo ir visuomet bei visur garbingai gynė nepriklausomos Lietuvos vardą. Nors nepalankios gyvenimo sąlygos ir labai sunkino darbą, bet tai jo ne-

gąsdino, nes per visą tą laiką šalia savęs turėjo didžiausią rėmėją – žmoną. Šia proga, tad leiskite man pristatyti garbingojo jubilijato ištikimiausią gyvenimo draugę – poniją Janiną Simutienę. Tai ramstis ir paguoda lydėjusi visus jo darbus. O jų buvo daug, ir visiems aprašyti reikėtų bent šešių knygų – po vieną už dešimtmetį.

Pradėjęs konsulate nuo sekretoriaus pareigų, perėjęs per visus laipsnius ir kėdes, sulaukęs naujo Lietuvos prisikėlimo, į kurį jis niekuomet nebuvo praradęs vilties, pasiekė pačią diplomatinio darbo viršūnę. Priėmus Lietuvą į Jungtines Tautas 1991 m. rugsėjo 24 d. jis yra skiriamas pirmuoju Lietuvos Nuolatinio Atstovo ir Ambasadoriumi Jungtinėse Tautose. (Kredencialų Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui pounui Javier Perez de Cuellar įteikimas įvyko 1991 m. spalio 8 d.) Tai atpildas, kurį garbingasis jubilijatas pelningai užsitarnavo sąžiningu darbu. Šiose pareigose jis garbingai ištarnavo iki š.m. rugpjūčio 15 dienos, kada pagaliau pasitraukė iš aktyvios tarnybos likdamas spe-

cialiu patarėju tuo pačiu ambasadoriaus titulu.

Prisimenu, kai 1992 m. lapkričio mėnesį beveik visi tuometinės užsienyje dirbusios Lietuvos diplomatinės ir konsulinės tarnybos nariai susirinkome Vilniuje. Darbotvarkėje buvo numatyta kelionė ir į Kauną. Neatpažinome Kauno, kol napradėjome leisti Ukmergės plentų žemyn. Neužilgo visi jau žygiavome jo gatvėmis. Laisvės alėja traukiame nuo miesto centrinio pašto link Igulios bažnyčios dairydami visi į visas puses, bandydami prisiminti prieškarinį Kauną, kai staiga pasukame kairėn ir prieiname buvusius užsienių reikalų ministerijos rūmus. Ir čia sušvinta, o gal ir truputį sudrėksta iš džiaugsmo, garbingo jubilijato akys, kai, priėjęs prie pastato, atpažįsta namo lauko durų rankeną, durų kurias jam anais laikais teko daug kartų varstyti. Nors tą dieną jos ir neatsidarė, bet tai nesutrukdė jam bent minutėlei atsiminimuose grįžti į praeitį. O grįžti ko buvo verta. Juk neilgai teko jam tėvynėje padirbėti. Išvykimas iš jos buvo visai normalus – darbas užsienyje,

pradžiai naujos karjeros. Niekam tada nešovė mintis į galvą, kad šis paskyrimas bus rekordinio masto – virš pusės šimtmečio. Tai buvo tartum ir savotiška tremtis – be kelio atgal kol kraštas svetimųjų okupuotas. Ir tik geležinė ištvermė bei neapsakoma meilė Lietuvai išlaikė jį tvirtą nepriklausomos Lietuvos reikalų gynėją – Lietuvos, kurios pagal prezidentą Franklin D. Roosevelt nepriklausomas gyvenimas buvo tik laikinai sustabdytas. Deja, tas laikinumas užsitęsė penkis su virš dešimtmečius. Dešimtmečius pilnus skausmo ir sielvarto. Dešimtmečius pareikalavusius ypatingų pastangų, sumanumo ir išradingumo, niekuomet net nesapnuotų ruošiantis diplomatinei tarnybai. Visa tai reikėjo pačiam suvokti, suprasti, išmokti kaip anais "daraktorių" laikais.

Štai kokia gyvenimo mokykla užgrūdino šios dienos garbės svečio charakterį, padarė jį drūtą kaip tą ažuolą prie Nemunėlio, tiesų – nesilankstantį jokiai pataikūnui, tvirtaiėjusį tikru Lietuvos keliu.

EUROPOS KOMISIJOS VICEPREZIDENTAS LEON BRITTAN VIEŠĖJO LIETUVOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvai patarinėjama kuo labiau plėtoti santykius su Rusija, nors Lenkija, jau tapusi asocijuota Europos Sąjungos nare, negirdėjo tokių atkaklių rekomendacijų.

Ponas L. Brittan atsakė, jog rekomendacija nėra sąlyga; tiesiog jei Lietuva turės gerus santykius su Rusija visiško suverenumo ir lygiateisiškumo pagrindu, tai bus privalumas ir einant į Europos Sąjungą. Būdamas neseniai Jungtinėse Amerikos Valstijose jis nepastebėjęs, kad Lietuvą ten traktuotų kaip Rusijos interesų zonos šalį.

Tada V. Landsbergis paklausė apie Jungtinės Karalystės Užsienio reikalų ministro p. D. Hurdo pasisakymą Bansino susitikime rugsėjo pradžioje, kad dešimtyje Vidurio ir Rytų Europos šalių, norinčių jungtis į Euro-

pos struktūras, turi būti daromi skirtumai: vadinamosios Vyšehrado šalys gali būti integruotos kartu į Europos Sąjungą, Vakarų Europos Sąjungą ir NATO, bet kitaip esą su Baltijos šalimis dėl jų specialių santykių su Rusija. Ar tai ne atidavimas kitai interesų sferai?

Ponas L. Brittanas paaiškino, jog Lietuva galėtų prašyti to pareiškimo interpretacijos iš Jungtinės Karalystės, o jis kalbą tik Europos Sąjungos vardu. Galbūt skirtumas matomas ne valstybių atžvilgiu, o dėl jų santykių su trimis organizacijomis. Lietuvos sunkumai su Vakarų Europos Sąjunga ir NATO neturi būti kliūtimi suartėti ir stoti į Europos Sąjungą.

Lietuvos Respublikos Seimo opozicijos atstovė spaudai

Rasa Rastauskienė

Pasiteiraukite apie atpigintus bilietus Spalio mėn.

RYGA, VARTAI Į PABALTIJĄ

SUPAŽINDINAM SU ATA'S TAUPIAUSIOM SKRYDŽIŲ KAINOM Į PABALTIJĄ

Ar Jūs skrendate biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis Pabaltyje, Jūs nenorite gaišti laiką persėdami Maskvoje ar Frankfurte. Norite nukeliauti kuo greičiau, be reikalo neįsileidžiant dar daugiau pinigų. ATA's iš New Yorko į Rygą yra greičiausias kelias. ATA paruošė jums pigiausią ir maloniausią kelionę, kurią jūs tikrai užsipelnėt. Į vieną pusę kainos iš New Yorko ne aukštesnės kaip \$429, ir žemos – iki \$279 spalio mėn., ATA yra vienas iš geriausių pasirinkimų tarp aukštų kainų skrydžių kampanijų.

PATOGŲ PERSĖDIMAI JAV
Naudokitės ekonomiškais ATA's skrydžiais į Rygą iš JAV miestų. Pasirinkite patogius TWA skrydžius, kurie sujungia New Yorko ATA's su Ryga.

SKAMBINKIT JŪSŲ KELIONIŲ AGENTUI ARBA ATA:
800-382-5892.

Išskrendant iš	Savaitgalį	Savaitės dienomis
ATLANTA	\$561	\$531
BALTIMORE	\$520	\$490
BOSTON	\$429	\$399
†CHICAGO	\$484	\$454
CLEVELAND	\$520	\$490
DALLAS	\$579	\$549
DETROIT	\$524	\$494
HOUSTON	\$579	\$549
†LOS ANGELES	\$547	\$517
MIAMI	\$569	\$539
MINNEAPOLIS	\$479	\$449
NEW ORLEANS	\$569	\$539
PHILADELPHIA	\$474	\$444
PHOENIX	\$547	\$517
PITTSBURGH	\$479	\$449
SAN ANTONIO	\$579	\$549
SAN DIEGO	\$547	\$517
†SAN FRANCISCO	\$547	\$517
SALT LAKE CITY	\$547	\$517
SEATTLE	\$549	\$519
WASHINGTON D.C.	\$520	\$490

Visos kainos yra nustatytos perkant skrydžius į abu galus
† Per ATA.
Visi kiti miestai per TWA sujungti su New Yorku, tęsiant į Rygą per ATA.

American Trans Air

Bilietai turi būti nupirkti 7 dienas prieš išskrendant. Taip pat yra tiek brangesni bilietai turintys mažiau suvaržymų. Valstybiniai mokesčiai \$32.95 sumokami atsiimant bilietus. Studentų amžius nuo 18 iki 26m., parodant mokyklos I.D. ATA suteikia patarnavimus į Rygą iki Spalio 30, 1994.

CLEVELANDE ir apylinkėse

PRANEŠIMAS

Spalio mėn 2 d. sekmadienį Naujos parapijos konferencijų kambaryje, bus pranešimas apie JAV lietuvių bendruomenės 14 tarybos suvažiavimą, kuris įvyko rugsėjo 17 & 18 dienomis Baltimorėje.

Pranešimą padarys Pranas Joga. Laukiame visų.

OHIO ĮVYKIAI

•Ashtabula apskrities dengtų tiltų lankymo festivalis, spalio 8-9 d., pradžia Ashtabula apsk. parodų aikštėje, Jefferson, OH. Tel. (216) 576-3769.

•Penktoji metinė Muskingum rudens lapų kelionė, spalio 8-9 d., St. Rt. 26, Marietta, OH. Savistovė kelionė 10-čiai dengtų tiltų aplankyti. Tel. 1-800-288-2577.

•Erie pakrančių porcelano menininkų 9-ji metinė mugė – "Holiday Treasures".

Wildwood kultūros centras, 7645 Little Mountain Rd., Mentor, OH. Nuo 11 v.r. iki 4 val. p.p.

•1994 m. Columbo dienos paradas, spalio 12 d. Clevelando miesto centre. Prasi-dės Euclid Ave. prie E. 18 gatvės vidurdienį. Rengia Italų –amerikiečių dr-jų federacija.

•Raudono vagono jomarkas, spalio 12 d., La Malfa Party Center, 5783 Heisley Rd., Mentor, OH. Įvairenybės: menas, Americana, ti-pingos lėlės, prašmatnūs valgiai, žaislai, vainikai ir t.t. Nuo 9 val. r. iki 4 val. p.p.

•Towpath Ts Week – Baidokų vilkikų tako savaitė, spalio 9-16 d. Cuyahoga slėnio tautiniame parke. Įvairios šeimoms skirtos pramogos. Tel. 1-800-445-9667.

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratešiamie vizas, ruošiamie iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

•Black Walnut (riešutų) festivalis, spalio 15 d., Monroe apsk. parodų aikštėje, Woodfield, OH. Rankdarbiai, medkirčių pasirodymai, pasilinksminimas ir senienų paroda. Tel. (614) 472-5499.

•Boo at the Zoo, spalio 27-31 d. 5:30 -9 val. vak. Clevelando zoologijos sode vaiduokliškos, bet saugios pramogos jaunimui. Tel. (216) 661-6500, ext. 290.

PARENGIMAI

1994 M.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židynys.

• SPALIO 23 d. CMS Settlement'e Aldonos Stempuzienės Koncertas. Dalyvauja Dievo Motinos parapijos choras dir. Rita Kliorienė.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradz. 9:30 v.v. 1995 M.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys

šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

NETIKĖTA V. GERULAIČIO MIRTIS

Rugėjo 18 d. 3 val. po pietų savo draugo namuose Southampton, L.I., buvo rastas negyvas Vitas Gerulaitis, 40-ties metų žymus tenisininkas. Mirties priežastis – apsinuodijimas anglies monoksidu (smalkėmis), kuris atsitiktinai per oro vėdinimo sistemą pateko į jo kambarį.

Vitas Gerulaitis gimė 1954 m. liepos 26 d. lietuvių imigrantų šeimoje Brooklyne ir augo Howard Beach, Queens. Jis išmoko žaisti tenisą Brooklyno Highland parke, kur jo treneriu buvo tėvas – Vitas Gerulaitis, Sr., buvęs Lietuvos teniso čempionas prieš antrąjį pasaulinį karą.

1975 m. Vitas Gerulaitis kartu su Sandy Mayers lai-

mėjo Wimbledon vyrų dvejetų varžybas. 1977 m. jis laimėjo Italian Open ir Australian Open teniso turnyrus. 1979 m. U.S. Open finale jis pralaimėjo Mc Enroe, o 1980 m. French Open finale – Borg. 1977-1983 m. Vitas Gerulaitis nuolat buvo tarp 10-ties geriausių pasaulio tenisininkų. 1977 m. jis buvo trečias, o 1984 m. ketvirtas.

Prieš kelias savaites dar matėme Vitą CBS studijoje, kur jis komentavo US Open turnyrą, kalbėjosi su turnyro dalyviais ir laimėtojais. Jo šypsena ir draugiškas būdas paliks ilgą atmintį.

Nuliūdime paliko Vito Gerulaičio motina Aldona Gerulaitienė ir sesuo Rūta.

★★★★★

MIRĖ VYTAUTAS F. BELIAJUS

V.F. Beliajus mirė rugsėjo 20 d. 6:20 val. p.p. Denveryje, Rose Medical Center ligoninėje, kur jis dėl širdies atakos buvo paguldytas rugsėjo 17 d. Tas įvykis tris dienas prieš jo leisto žurnalo "Viltis" 50-ties metų jubiliejus šventę rugsėjo mėn 23-24 dienomis Denveryje, kuriame dalyvauja daug įvairių tautybių tautinių šokių grupių iš visos Amerikos. Pagal velionio pageidavimą visos iškilmės turėjo būti vykdomos pagal numatytą planą, o kūnas panaudotas medicinos mokslui.

★★★★★

A.A.

DR. LIŪDAI DIRDIENEI

iškeliavus amžinybėn, liūdinčius: vyrą PETRĄ, sūnų ALGĮ, brolių VYTAUTĄ GIRNIŲ, brolienę JADĄ ir kitus artimuosius užjaučiame ir netekties skausmu dalinamės.

*Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Chicagos skyrius*

Vienerių metų mirties sukaktis.

A.A.

KAZIMIERAS POCIUS

Praėjo pilni liūdesio vieneri metai, kai mirė mūsų neužmirštas Vyras Tėvas ir Senelis.

Už jo sielą šv. Mišios bus aukojamos š.m. spalio 2 d. 10 val. šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje, Gary, Indiana.

Prašome gimines ir artimuosius prisiminti Jį savo maldose.

*žmona Elena ir sūnus
Kęstutis su šeima*

KONSERVATORIAI REIKALAUJA DAUGIAU PARLAMENTINĖS DEMOKRATIJOS

Seimo dauguma, atmetusi Konservatorių frakcijos pasiūlymą įsteigti komisiją, kuri turėtų patikrinti, kaip buvo sudaromi rinkėjų sąrašai referendumo išvakarėse, dar kartą parodė nesilaikanti elementariausių parlamentinės demokratijos taisyklių, pareiškė spaudos konferencijoje frakcijos seniūnas Andrius Kubilius. Tokiu būdu atsisakyta vykdyti Seimo kontrolės funkcijas, kurias numato Konstitucija ir Seimo statutas, sakė jis. Jo nuomone, komisija galėtų ir privalėtų išsiaiškinti, kur dingę beveik 100 tūkstančių rinkėjų, kodėl Vidaus reikalų ministerija dalijo pasus piliečiams pagal neegzistuojančius adresus.

Parlamentinės demokratijos problema, pasak Andriaus Kubiliaus, yra viena opiausių Seimo darbe. "Siekdami bent kiek sustiprinti jos daigus, konservatoriai pateikė Seimui kai kuriuos pasiūlymus, kuriais norima sustiprinti parlamentinę kontrolę", sakė jis. Jie susiję su Seimo statuto pataisomis ir papildymais.

Konservatoriai, be kita ko, siūlo, kad Seimo komisijos būtų sudaromos penktadalio jo narių reikalavimu. Jų nuomone, klausimus Vyriausybei Seimo nariai turėtų teisę pateikti kasdien, o atsakymus į pačius aktualiausius ir neatidėliotinus klausimus gauti tą pačią dieną.

Taip pat siūloma įsteigti naują Seimo komitetą – Kovos su korupcija ir nusikalstamumu problemų. Dalį funkcijų jis galėtų perimti iš Nacionalinio saugumo bei Valstybės politikos kovoje su korupcija ir nusikalstamumu formavimo, rengti įstatymų projektus šiais klausimais, taip pat atlikti valstybės institucijų, dalyvaujančių kovoje su korupcija ir nusikalstamumu, parlamentinę kontrolę, teikti pasiūlymus ir rekomendacijas dėl jų veiklos gerinimo.

Konservatoriai norėtų, kad pasiūlymai būtų apsvaistyti ir priimti iki Naujųjų metų, kol Seimo statuto pakeitimus galima daryti lengvatinėmis sąlygomis. ELTA

A.A.

VIKTORAS ALIS

mirė 1994 m. rugsėjo mėn. 16 d., sulaukęs 82 m. amžiaus. Gyveno Willoughby, Ohio
Ilsėkis ramybėje!

*V. Brakas, K. Gaižutis, A. Juozaitis,
J. Kazėnas, P. & J. Pečiulaičiai ir
Lietuvių Sodybos Administracija su gyventojais*

★★★★★

PATIKSLINIMAS

P. Mečys Valiukėnas pranešė, kad perduodant užuojautą dėl a.a. Algirdo Vokietaičio mirties, kuri skelbta praėjusio DIRVOS numeryje, užuojautą pasirašiusių tarpe apmaudžiai praleistas Jonas Mildažis. Už klaidą atsiprašo.

★★★★★

PADĖKA

A.†A.

POVILAS VILKAS

Nuoširdžiai dėkoju visiems už pareikštą man užuojautą, atėjusiems atsisveikinti su velioniu, už aukas šv. Mišioms bei Labdarai, ir dalyvavimą palydint į paskutinę poilsio vietą mylimą mano brolių Povilą Vilką Visų sielų kapinėse, liepos 7 d. 1994.

Ypatinga padėka Gerb. Kun. Algirdui Paliokui S.J. už maldas per šermenis, už laidotuvių apeigas Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovėje ir už maldas prie kapo.

Ypač dėkoju Cecilijai Žitkutei, Frances Reed, Liudvikui Neimanui, ir Vladui Bacevičiui už jų rūpestingą paramą ir pagalbą liūdesio metu.

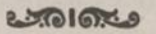
Ačiū Jakubs and Son Funeral Home už nuoširdų patarnavimą.

*Vladas Vilkas
Kaunas*

*Štai, kurie padeda išlaikyti
lietuvišką laikraštį
Atnaujindami
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai aukojo:*

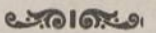
Shalins Funeral Home,	
Woodhaven	25.00
Kot R., Amsterdam	3.00
Plateris A., Bethesda	20.00
Valys V., Detroit	10.00
Dailidka V., Albuquerque ..	10.00
Ruigys A., Los Angeles	20.00
Fledzinskas V., Camarillo ...	5.00
Janužys H., Morgan Hill	3.00
Aras V., Omaha	10.00

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

Pagerbdama a.†a. Dr. Algirdo Vokietaičio atminimą, siunčiu mažą auką "DIRVAI", žinodama, kad jis mielai ir visad skaitė šį laikraštį. Dr. Alg. Vokietaitis mylėjo Lietuvą iš visos širdies.

Salomėja Nyergienė

BALYS AUGINAS

Poezijos knyga

METAFORŲ SMUIKAS

Apie ją rašė:

DIRVA – Paskutinis knygos puslapis. Jį užverti ir klausai. Tylu. O tu girdi METAFORŲ SMUIKO melodiją. Ir žodžius: Klajūno spyglį iš paukščio ilgėsio dainos išrauk!

(V. Kavaliūnas)

TEV. ŽIBURIAI – Augino poezijos tematikos apimtis nepaprastai plati. Knyga teikia dvasinę atgaivą ir estetinę pasigėrėjimą –

(A.M. Balašaitienė)

DIRVA – Vaizdingumas yra neatskirama poeto B. Augino prigimtinė savybė, būdinga jam. Poetas buvo savo tėvynės žemės pranašas. Laikas parodė, kad Lietuva pabudo. Pranašystė buvo tikra. *(K. Barėnas)*

KNYGA GAUNAMA DIRVOJE

Kaina 12 dol. Siunčiant paštu – 14 dol.

★★★

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti meniško grožio albumą "Einu per Lietuvą". Tai jau trečioji lietuvių fotomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – "Gimtoji žemė Lietuva", "Atgimstanti Lietuva".

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus. Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po 18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 per siuntimo išlaidomis.